

Ikt. sz.: NOB/39-1/2012.

NOB-20/2012.
(NOB-52/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v *

az Országgyűlés **Nemzeti összetartozás bizottságának**
2012. június 27-én, szerdán, 9 óra 05 perckor
Révkomáromban, a Selye János Egyetem
Danubius Multifunkcionális Központjában (Duna rakpart 12.)
megtartott kihelyezett üléséről

* *A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

Tartalomjegyzék

Napirendi javaslat	3
Az ülés résztvevői	4
Köszöntő, elnöki bevezető	6
Határozatképesség megállapítása, napirend elfogadása.....	7
A felvidéki magyarság a választások után - Előadó: Berényi József, a Magyar Koalíció Pártjának elnöke	
A magyar-szlovák kapcsolatok 2012-ben, és a Magyarország-kép Szlovákiában - Előadó: Balogh Csaba, Magyarország pozsonyi nagykövete	10
A szlovákiai magyar társadalom és a politikai pártok - Előadó: Öllös László, a Konstantin Filozófus Egyetem oktatója, a Fórum Intézet elnöke	13
A felvidéki magyarság demográfiai helyzete a '90-es évektől napjainkig - Előadó: Gyurgyík László, a Selye János Egyetem oktatója, a Fórum Intézet munkatársa	14
Magyarország és a szlovákiai magyar civil szféra - Előadó: Tokár Géza, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője.....	17
A magyar ajkú katolikusok, reformátusok és evangélikusok Szlovákiában - Előadók: Herdics György apát, Géresi Róbert püspökhelyettes, Nagy Olivér lelkész.....	19
<i>Herdics György apát tájékoztatója</i>	<i>19</i>
<i>Géresi Róbert püspökhelyettes tájékoztatója</i>	<i>21</i>
<i>Nagy Olivér lelkész tájékoztatója.....</i>	<i>23</i>
A magyar nyelvű alsó- és középfokú oktatás helyzete Szlovákiában - Előadó: Fabó Mária, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének főmunkatársa	
A magyar nyelvű felsőoktatás helyzete Szlovákiában - Előadó: Csiba Péter, a Selye János Egyetem rektorhelyettese.....	27
<i>Kérdések, észrevétele, reflexiók</i>	<i>30</i>
<i>Válaszadások, reflexiók.....</i>	<i>34</i>

Napirendi javaslat

1. **A felvidéki magyarság a választások után**

Előadó:

Berényi József, a Magyar Koalíció Pártjának elnöke

2. **A magyar-szlovák kapcsolatok 2012-ben, és a Magyarország-kép Szlovákiában**

Előadó:

Balogh Csaba, Magyarország pozsonyi nagykövete

3. **A szlovákiai magyar társadalom és a politikai pártok**

Előadó:

Öllös László, a Konstantin Filozófus Egyetem oktatója, a Fórum Intézet elnöke

4. **A felvidéki magyarság demográfiai helyzete a '90-es évektől napjainkig**

Előadó:

Gyurgyík László, a Selye János Egyetem oktatója, a Fórum Intézet munkatársa

5. **Magyarország és a szlovákiai magyar civil szféra**

Előadó:

Tokár Géza, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője

6. **A magyar ajkú katolikusok, reformátusok és evangélikusok Szlovákiában**

Előadók

Herdics György apát

Géresi Róbert püspökhelyettes

Nagy Olivér lelkész

7. **A magyar nyelvű alsó- és középfokú oktatás helyzete Szlovákiában**

Előadó:

Fabó Mária, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének főmunkatársa

8. **Egyebek**

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Potápi Árpád János (Fidesz)**, a bizottság elnöke
Dr. Szili Katalin (független), a bizottság alelnöke
Csóti György (Fidesz)
Ékes Ilona (Fidesz)
Köszegi Zoltán (Fidesz)
Szávay István (Jobbik)
Dr. Stágel Bence (KDNP)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Kovács Ferenc (Fidesz) Potápi Árpád Jánosnak (Fidesz)
Dr. Hoppál Péter (Fidesz) Ékes Ilonának (Fidesz)
Kalmár Ferenc András (KDNP) dr. Stágel Bencének (KDNP)

Meghívottak részéről

Hozzászólók

Tóth János, a Selye János Egyetem rektora
Berényi József, a Magyar Koalíció Pártjának elnöke
Balogh Csaba, Magyarország pozsonyi nagykövete
Öllös László, a Konstantin Filozófus Egyetem oktatója, a Fórum Intézet elnöke
Gyurgyík László, a Selye János Egyetem oktatója, a Fórum Intézet munkatársa
Tokár Géza, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője
Herdics György apát
Géresi Róbert püspökhelyettes
Nagy Olivér lelkész
Fabó Mária, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének főmunkatársa

Megjelentek

Zakar Piroska, a Selye János Egyetem kancellárja
 Molnár Attila, Komárom polgármestere
 Szabó Zoltán (RTVS)
 Sőregi-Vilén Éva (Országgyűlés Hivatala)
 Kerényi György (Országgyűlés Hivatala)
 Márky Zoltán főosztályvezető (Országgyűlés Külügyi Hivatala,
 Nemzeti Integrációs Főosztálya)
 Pappné Farkas Klára Országgyűlés Külügyi Hivatala
 Pathó Marianna (KIM NPÁ)
 Haraszi Attila (KIM NPÁ)
 Lelovics Pál (Brünni Magyar Polgári Egyesület)
 Stubendek László (MKP, Csemadok, Komárom)
 Viliam Hanzen (SRO)
 Simona Simonová (Slovenská Televíziä)
 Soós Károly (Kereszténydemokrata Néppárt)
 Király Zsolt (Vox Juventae Társulás)
 Sátor Zoltán (Csemadok OT)
 Mézes Rudolf (SZMSZSZ)
 Keve Szilvia (SZMSZSZ)
 Csenger Tibor (SZMSZSZ)
 Lovas Miklós (Országgyűlés Külügyi Hivatala)
 Kató Alpár (Jobbik)
 Dr. Daku Magdolna (Országgyűlés Hivatala, Bizottsági Főosztály)
 Velebny Csilla (Diákhálózat)
 Sörös Márta (Diákhálózat)
 Hortai Ferenc (Diákhálózat)
 Csémi Ildikó (Kuckó Polgári Társulás)
 Csémi Szilárd (Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség)
 Pogány Erzsébet (Szövetség a Közös Célokért)
 Árendás Tamás (BGA Komárom)
 Valent Ákos (Selye János Egyetem, Hallgatói Önkormányzat)
 Cüth Csaba (Selye János Egyetem, Karrier Tanácsadó Központ)
 Mózes Szabolcs (Új Szó)
 Kovács Eszter (Nemzetpolitikai Kutatóintézet)
 Morvay Péter (SME)
 Rákóczi Krisztián (Nemzetpolitikai Kutatóintézet)
 Csiba Péter (Selye János Egyetem)
 Hodossy Gyula (Katedra Alapítvány)
 Marcinko Gyula (Római Katolikus Egyház)
 Padlovics Ágnes (ECHO TV Budapest)

(Az ülés kezdetének időpontja: 9 óra 05 perc)

Köszöntő, elnöki bevezető

TÓTH JÁNOS rektor (Selye János Egyetem): Tisztelt Nagykövet Úr! Tisztelt országgyűlési képviselő asszonyok, képviselő urak, a szlovákiai társadalmi, politikai és civil szervezetek tisztelt képviselői! Engedjék meg nekem, hogy a Magyar Országgyűlés Nemzeti összetartozás bizottságának komáromi kihelyezett bizottsági ülésén a Selye János Egyetem rektoraként mindenkit nagy szeretettel üdvözlök, és hadd fejtsem ki abbéli örömeimet, hogy ez a bizottság a határon túl immár negyedszer ülésezik, és negyedik alkalommal a felvidéki Komáromot választotta helyszínéül. Ez nagyon nagy megtiszteltetés számunkra, az egyetem számára is.

Azért kértem szót az elején Potápi elnök úrtól, mert bár a házigazda szerepében tetszelgek én ma itt, de sajnos nekem korábban el kell mennem erről a rendezvényről, ülésről, úgyhogy engedjék meg, hogy egy-két szót szóljak nem csak a bizottsághoz, nem csak a vendégekhez, a felszólalókhöz, hanem mindenkire, minden jelenlévőhöz.

Azt gondolom, hogy itt Szlovákiában, ha a szlovákiai magyar szervezetek képviselői ma felszólalnak, a fontosabb szervezetek képviselői felszólalnak, ez nagyon fontos, példaértékű lesz a bizottság számára is. Hiszem, hogy ezen az ülésen mindkét részből - a magyar országgyűlési bizottság részéről és a szlovákiai szervezetek részéről is - hasznos tapasztalatokat és információkat gyűjtenek.

Azt is nagyon kívánom, s remélem, hogy ha a bizottság ma este hazaérkezik Budapestre, akkor azt mondhatja, tényként kezelheti, hogy a felvidéki magyarság is ugyanolyan öntudatos, mint az erdélyi, mint a vajdasági, vagy mint a kárpátaljai. Még azt is szeretném megemlíteni, hogy ehhez mindenképpen nagyon fontos a magyar nyelv, mely számunkra is talán a legfontosabb, főleg itt Komáromban, amely úgynevezett magyarsági bástya Szlovákiában; épp ezért szolgál helyszínéül a komáromi Selye János Egyetemen is. Tehát ez a szlovákiai magyarság is, a felvidéki magyarság is a nyelvében él, és ebben gyarapodik.

Nem nagyon szeretném az elején köszöntéssel elhúzni az időt, de annyit szeretnék megemlíteni még, hogy sajnos nekem majd el kell mennem a Selye János Egyetem körül az utolsó két napban kialakult helyzet miatt, tehát nem ezen bizottsági ülés megtartása miatt, hanem az egyetem körül kialakult helyzet miatt. Sajnálom, hogy nem tudok tovább részt venni az ülésen, de engem a házigazda szerepemben kancellár asszonyunk helyettesít, Zakar Piroska, a prezentációm pedig rektorhelyettesünk fogja bemutatni, aki talán jobban el is fogja tudni mondani az információkat, mint én.

Kívánok a mai üléshez nagyon szép, szerencsés napot, hogy hasznos információkat, eszméket cserélhessenek úgy a magyar bizottság, mint a szlovákiai magyar képviseletek részéről. Köszönöm, hogy meghallgattak. *(Taps.)*

POTÁPI ÁRPÁD JÁNOS (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Tisztelt Elnök Úr, Nagykövet Úr, Rektor Úr! Sok szeretettel és nagy tisztelettel köszöntök mindenkit a Nemzeti összetartozás bizottsága ülésén. Tisztelettel köszöntöm meghívott vendégeinket, előadóinkat és mindazokat, akik a munkánkat segítik, akik ezt a kihelyezett ülést megszervezték. Tisztelettel köszöntöm Komárom város polgármesterét, Molnár Attila urat.

Azt hiszem, szimbolikus is az, hogy egy ilyen városban tartjuk a mai kihelyezett ülésünket, amelyet kettészakított városként is szoktunk értelmezni. Mindenki tudja azt, hogy nagy médiafigyelem előzte meg ezt a bizottsági ülést, hiszen itt, Szlovákiában a nemzeti összetartozás parlamenti bizottsága először tart kihelyezett ülést. Rektor úr megemlítette, hogy nem ez az első kihelyezett bizottsági ülésünk, hiszen maga a bizottság 2011. január 1-

jén kezdte meg az országgyűlési munkáját. Mindannyiunk számára fontos, hogy többször kijelentettük, akár a határon túl, akár a Magyar Országgyűlés falai között, mennyire fontos az, hogy ne csak az Országgyűlésben hozzunk törvényeket, illetve tájékozódjunk a határon túli magyarság ügyében, hanem az összes olyan régióban, ahol magyarok élnek, magyar közösségek élnek, próbáljunk meg a határon túli magyar közösségek mindennapjairól tájékozódni.

Az első ilyen kihelyezett ülésünket Kárpátalján, Beregszászon tartottuk meg, aztán a Muraközben, Szlovéniában, Lendván voltunk, majd az ősszel Partiumban, Nagyszalontán jártunk, Romániában, és egy kihelyezett ülést tartottunk odahaza is, Kecskeméten. Így tehát ez az ötödik kihelyezett ülésünk, amelyet itt, a Felvidéken, Szlovákiában tartunk meg.

Azért választottuk ezt az időpontot, mert márciusban parlamenti választások zajlottak Szlovákiában, és szerettük volna elkerülni azt, hogy egy magyar országgyűlési állandó bizottság bármelyik oldal kampányában részt vett volna, vagy segített volna bármelyik politikai párt kampányában. Szerettük volna megvárni, hogy záruljon le ez az időszak, alakuljon meg az új szlovák parlament, jöjjön létre az új szlovák kormány. Amikor ez az új működés elkezdődött, azok az akadályok, amelyek eddig ilyen szempontból előttünk voltak, elhárultak, és így semmilyen akadályát nem láttuk annak, hogy a mi országgyűlési bizottságunk ma egy kihelyezett ülést tartson Révkomáromban.

Azt gondolom, hogy aki a napirendi javaslatot áttekintette, és megnézte a tájékoztatók témáját, tisztában van azzal, hogy semmiféle félnivalója nem lehet senkinek, sem a többségi, sem a kisebbségi nemzeti közösségek részéről, hiszen ma olyan témákról fogunk beszélgetni, amely témák az itteni magyarság mindennapjait érintik.

Határozatképesség megállapítása, napirend elfogadása

A mai országgyűlési bizottsági ülésünk egy formális ülés, és ennek a formális ülésnek vannak követelményei, így például a jegyzőkönyvvezetés, de ilyen követelmény az is, hogy elfogadjuk a napirendi javaslatot, majd azt követően az elnök megadja a szót a tájékoztatókra, illetve a meghívott előadóinknak. Szeretnék kérni mindenkit, hogy lehetőleg tartsa be a 10 perces időkeretet, hiszen rendkívüli módon be van osztva a rendelkezésre álló időkeret.

Szeretném megragadni az alkalmat arra, hogy elmondjam, nemcsak Komáromban, Révkomáromban lesz ez a bizottsági ülés, hiszen a formális ülést követően, a délutáni órákban szeretnénk több településre ellátogatni, Udvardra, Tardoskeddre, Deákiba, és a mai napunkat Alsószeliben szeretnénk befejezni.

Szeretném megköszönni még egyszer mindenkinek a szervezésben nyújtott segítséget. Szeretném megköszönni rektor úrnak, munkatársainak, a Selye János Egyetemnek, hogy helyet adott a mai bizottsági ülésnek, és mindenkinek, aki szabadidejét, munkáját áldozta azért, hogy ezt a kihelyezett bizottsági ülést itt ma meg tudjuk tartani.

Kérek mindenkit, hogy hangosan próbálja meg elmondani előadását, mert a jegyzőkönyvvezető számára nagyon nehéz jegyzetelni, ha nem érti, hogy ki, mit mond, továbbá kérem, hogy ülve folytassuk a mai eszmecsere.

A napirendi javaslatról fogunk először dönteni, de előtte szeretném a jegyzőkönyv számára bejelenteni a helyettesítéseket. Kovács Ferenc alelnök urat én helyettesítem, dr. Hoppál Péter képviselő urat Ékes Ilona képviselő asszony, Kalmár Ferenc képviselő urat dr. Stágel Bence képviselő úr helyettesíti. Szeretném tájékoztatásul elmondani, hogy Strasbourghban az Európa Tanácsnak plenáris ülése van, és ez a bizottság részéről is több képviselőt érint, ezért nem vagyunk itt teljes létszámban.

Kérek egy szavazást arról, hogy elfogadjuk-e a napirendi javaslatot. Kérem, hogy ezt jelezzük. *(Szavazás.)* Köszönöm szépen.

Úgy látom, a bizottság egyhangúlag elfogadta a napirendi javaslatot.

Átadom a szót Berényi József úrnak, a Magyar Koalíció Pártja elnökének, hogy az első tájékoztatót tartsa meg „A felvidéki magyarság a választások után” című témában.

A felvidéki magyarság a választások után - Előadó: Berényi József, a Magyar Koalíció Pártjának elnöke

BERÉNYI JÓZSEF elnök (Magyar Koalíció Pártja): Köszönöm a szót.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Nagykövet Úr, Rektor Úr! Képviselő Asszonyok, Urak! Kedves Barátaim! Engedjétek meg, hogy a tíz perc rendelkezésre álló időt megpróbáljam tartalmasan kitölteni azzal, hogy a téma, amelyet a szervezőktől, a meghívóktól megkaptam - a felvidéki magyarság a választások után - ez az én értelmezésemben, elsősorban pártkapcsolatokról kellene, hogy szóljon, mégsem ezzel kezdeném, de ezzel fogom zárni.

Kezdeném azzal, hogy minden egyes fórumot ki kell, és ki is fogunk használni a népszámlálási adatok tükrében arra, hogy tájékoztassak minduntalan mindenkit, hogy a szlovákiai magyarság száma vésszesen fogy; 120 ezerrel vagyunk kevesebben, mint 20 évvel ezelőtt. Egyik kollégám kiszámította, ami nem nehéz, ez azt jelenti statisztikailag, hogy 17 magyarral van kevesebb minden egyes nap Szlovákiában. Ezek drámai adatok, amelyeket nem lehet megkerülni akkor, amikor arról beszélünk, hogy mi a jövője, a lehetőségei a szlovákiai magyaroknak.

Azért kell ezzel kezdeni minden egyes megbeszélést, mert a szlovák társadalom ezt a tényt szinte megkerüli, vagy ignorálja, vagy elbagatellizálja, ezért kell nekünk magyaroknak folyamatosan rámutatni arra, hogy a népszámlálási adatok számunkra egyre rosszabbak. Míg 2001-ben körülbelül 40 ezerrel voltunk kevesebben, azóta ez a szám egyre növekszik, ami azt mutatja, hogy a jelenlegi intézményi, jogi és pénzügyi keretek között Szlovákiában a magyar kisebbség megszűnésre ítéltetett. Sarkítottan fogalmazok, de ebben a helyzetben nem tudok másképpen fogalmazni.

Az, hogy a szlovák társadalom, a szlovák közösség, a demokraták, a sajtó képviselői is elbagatellizálják ezt a kérdést, számomra azt a következtetést jelenti, amelyet már többször kimondtunk a Magyar Koalíció Pártja részéről, hogy Szlovákiában nemzetállam-építés folyik. Ez a következő olyan tény, amit meg kell, hogy állapítsunk, hiszen, ha nem így lenne, akkor egy ilyen népszámlálási adat után a demokratikus erők, a sajtó, a közvélemény meghatározó képviselői folyamatosan párbeszédre szólítanának fel, lehetőségeket adnának arra, hogy megvitassuk közös gondjainkat, hogy javaslatokat terjesszünk elő, de nem így történik. A megkérdéseknél, a számadatra való rákérdezésnél hebegés-habogás, vagy - ahogy mondtam - a bagatellizálása történik a népszámlálási adatoknak.

Márpedig ezek nagyon komoly dolgok, és az, hogy ebben az országban nemzetállam-építés folyik, hogy ebben az országban nagyon gyakran - és ezt is nagyon nyíltan el kell mondani - a megfélemlítés politikájának is tanúi lehetünk, ezek kézzel fogható tények. Hiszen miképp tudom másképp értelmezni Malina Hedvig ügyét, amelyet időről időre előhúznak ebben az országban, és időről időre demonstrálják, hogy egy lány, egy szlovákiai magyar lány gyakorlatilag az ország akaratával, vagy néhány politikus akaratával szembe megy, ezért éveken keresztül rángatható különféle hivatalok, orvosok vagy egyéb más intézmények elé. Ha ebben az országban nem nemzetállam-építés folyik, akkor ez nem így történt volna.

Minek tudhatjuk be azt, hogy a mai napig nem történt meg a tényleges föltárása a dunaszerdahelyi szurkolóveréseknek, és minek tudhatjuk be azt a tényt, hogy mi vagyunk az egyedüliek, akik nem vehetjük fel a magyar állampolgárságot, nem úgy, ahogy ezt teszik Romániában, Szerbiában, vagy éppen Kárpátalján az ott élő magyarok. Mindezek olyan tények, amelyekre jelen pillanatban nincs igazán értelmes válasz a szlovák társadalom és a szlovák politika részéről.

Az értelmes válaszokat mi is keressük, szlovákiai magyarok, és az egyik értelmes válasz erre, ami értelmetlenül hangzik, illetve megmagyarázhatatlan, hogy állítólag egy

megalapozott félelem van velünk szemben. Ez a megalapozott félelem egyébként arról szól, hogy a szlovákiai magyarság nem egy megbízható közeg ebben az országban, ezért kell vele óvatosan és csínján bánni. Ez az a gondolat, amelyet közösen le kell tudnunk győzni. Ez az a gondolat, amely ellen fel kell vennünk a versenyt, hiszen a szlovákiai magyarság semmilyen okot nem adott arra, hogy megbélyegezzék valamilyenfajta bizonytalansági tényező bélyegével. Semmilyen okot nem adott arra a szlovákiai magyarság, hogy bárki is ebben az országban megkérdőjelezze az itt élő polgároknak Szlovákiához való hozzáállását, hiszen mindenki rendes adófizető, mindenki betartja az ország törvényeit, és semmilyen olyan tevékenységet nem folytat, ami miatt ránk húzhatnák ennek a bizonytalansági tényezőnek a bélyegét; márpedig ez folyamatosan zajlik.

Érzésem szerint azt is ki kell mondani ma már, hogy ez viszont egy látszatpolitika, egy nagyon jó takarása a nemzetállam-építésnek, hiszen abba a helyzetbe kényszerít bennünket, hogy folyamatosan magyarázkodjunk, hogy mit, miért mondunk. Folyamatosan magyarázkodnunk kell, hogy a mi törekvéseinknek nincs Szlovákiával szemben semmilyen élce, semmilyen olyan megfogalmazás, ami ártana az itt élő embereknek vagy az országnak, hanem csak önmagunkért történik, és ezért folyamatosan magyarázkodnunk kell. Ebből a keretből ki kell lépni!

Ha van valami, amire egyébként ez a rendkívül rossz és drámai népszámlálási adat lehetőséget ad, az éppen az, hogy kilépünk a magyarázkodás kereteiből. Ma már nem nekünk kell magyarázkodni, hogy miért vannak igényeink, miért vannak törekvéseink, hanem a szlovák államnak kell magyarázkodnia, hogy miért nem akarja ezt nekünk megadni. Ha 120 ezerrel vagyunk kevesebben húsz év alatt, akkor teljesen logikus, hogy intézményi, pénzügyi és jogi keretbővítésre van szükség ahhoz, hogy ez a folyamat megálljon. Ennek köszönhetően kezdeményeztük mi is, és hál' istennek, ez meghallgatásra talált, hogy ezen szám adatok tükrében, szembesülve ezzel a nemzetállam-építő törekvéssel, ami ebben az országban zajlik, folytassunk egy intenzívebb párbeszédet a civil szféra és a magyarok irányában érdekelt politikai pártok között. Itt térnek rá a másik részére a mondanivalómnak, hiszen az időm lassan le is jár.

A választások után, a választási eredményekből kiindulva, és a népszámlálási eredményekből kiindulva elindult egy reményteljes folyamat, amely természetesen nem mentes a buktatóktól sem. Ez a reményteljes folyamat arról szól, hogy találjuk meg megmaradásunk minimumának feltételrendszerét. A Kerekasztal volt ennek a fogalomnak a kitalálója, de hadd mondjam el, hogy a választások után mi is megszólítottunk mindenkit a Magyar Koalíció Pártja részéről, hogy folytassunk megbeszéléseket megmaradásunk lehetőségeiről. Ezt pontosította gyakorlatilag a Kerekasztal egy dokumentumban, amelynek a vitája most zajlik.

Nagyon bízom benne, hogy ezt a dokumentumot sikerül majd elfogadni, és egy közös minimumot tényleg kialakítani, amely meghatározná azt, hogy mi az, amihez ragaszkodni fogunk az elkövetkezendő időszakban, hogy mi az, amiből senki nem fog visszavonulni, mi az, amit senki nem fog, ha úgy tetszik, eldobni, amikor adandó alkalom kínálkozik arra, hogy ebből később valamit megvalósítsunk. Egy nagyon fontos folyamatról van szó, és utoljára hasonló kereteket talán '97-98-ban láthattunk, amikor az oktatási tiltakozások mentén egy nagy szlovákiai társadalmi összefogás alakult ki, amikor leváltották az iskolaigazgatókat, amikor megpróbálták bevezetni, hogy a történelmet ebben az országban csak szlovák nemzetiségűek oktathassák. Abban az időben alakult ki egy ilyen összefogás, amelynek a kereteit most láthatjuk, természetesen azzal, ahogy említettem, hogy ez nem mentes a buktatóktól, és egyáltalán nem biztos, hogy sikeres lesz, de bízom benne, hogy megtaláljuk a közös nevezőt a három szervezet, a három tömörülés között.

Végül, de nem utolsó sorban, a drámai hangvételem, a drámai kezdés után mindenképpen nagyon pozitívan értékelem azt, hogy ma már ebben az országban felnő egy

olyan generáció, amely világot járt, Európát látott, amely nyelveket beszél, és amely generáció látja azt, hogy micsoda rab helyzetet okoz az, hogy folyamatosan nekünk kell magyarázkodunk amiatt, hogy a törekvéseink nem Szlovákia-ellenesek, hanem önmagukért szólnak, és ez a felnövekvő generáció kitörési lehetőséget mutat nagyon gyakran mindegyikünknek. Gondolok itt a Kétnyelvű Dél-Szlovákia Mozgalomra, de egyéb más mozgalomra is, amelyek megmutatták azt, hogy lehet másképp is a szlovák társadalom felé, lehet másképp a szlovákiai magyar társadalom felé is.

Ez mindenképpen új erőt ad ahhoz, hogy ezt a küzdelmet folytassuk, mert valójában ennek a küzdelemnek, a megmaradásunknak a lényege a szlovákiai magyar fejekben dől el. Van egyszer egy állami akarat, és van egy szlovákiai magyar hozzáállás ezekhez a kérdésekhez, és én bízom benne, hogy épp a közös dokumentum megfogalmazásával, épp a közös erő felmutatásával sikerül a szlovákiai magyar fejekben is egyfajta áttörést elérni, mert valljuk be őszintén, itt sem állunk olyan jól.

Nyilvánvalóan van egy réteg, amelynek a megmaradás nagyon fontos, de látjuk, hogy van egy réteg, amelyik szlovák iskolába íratta gyermekét, a magyar nyelvet csak otthon használja, és lehetőleg fenntartja azt a gondolatát, hogy szakadjunk el Magyarországtól, szakadjunk le a magyar nemzetetrésről. Ezeket a gondolatokat kell megfelelőképpen, értelmesen és okosan ellensúlyozni, ellenérvelni, hogy a szlovákiai magyar fejekben dőljön el az, hogy a nemzeti közösség megmaradása elsősorban rajtunk múlik, és csak utána múlik mindenfajta államhatalmon és politikai hozzáálláson.

Köszönöm szépen, hogy eljöttetek, és köszönöm szépen, hogy ilyen széles körben meghallgatjátok a jelen lévő szlovákiai, felvidéki élet aktív formálóit. Bízom benne, annak köszönhetően, ami tegnap történt, csak a figyelem nagyobb, minden más úgy történik, ahogy az történt volna egyébként is. Köszönöm szépen. (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hadd adjam meg a szót Balogh Csaba úrnak, hazánk pozsonyi nagykövetének, aki „A magyar-szlovák kapcsolatok 2012-ben, és a Magyarország-kép Szlovákiában” címmel tart tájékoztatót.

A magyar-szlovák kapcsolatok 2012-ben, és a Magyarország-kép Szlovákiában - Előadó: Balogh Csaba, Magyarország pozsonyi nagykövete

BALOGH CSABA, Magyarország pozsonyi nagykövete: Köszönöm szépen, elnök úr.

Tisztelt Bizottság! Tisztelt Képviselő Hölgyek és Urak! Tisztelt Vendégek! Alapvetően három rövid gondolatot szeretnék itt ismertetni. Egyrészt néhány gondolatot mondanék a magyar-szlovák kapcsolatokról általában, aztán arról, hogyan állunk 2012-ben az új szlovák kormánnyal, és azért kapcsoltam ide „A Magyarország-kép Szlovákiában” című kis eszmefuttatást, mert azt gondolom, mind a kétoldalú kapcsolatok alakulását, mind a magyar-magyar kapcsolatok alakulását ez jelentős mértékben befolyásolja.

A magyar-magyar kapcsolatok - azt hiszem, nem újdonság senkinek - az évezredes együttélés következményeképpen rendkívül komplexek, tele vannak emocionális elemekkel. Ennek a komplexitásnak van egy pozitív hozadéka, ami különösen az elmúlt húsz esztendőben és a XXI. század elején érvényesül, mióta nyitottabbak a határok. Ez a komplexitás azt eredményezi, hogy a két társadalom közötti kommunikáció és a kapcsolatok erősödnek, a kapcsolatrendszer alapjai kiszélesednek, és messze nem korlátozódnak már csak a politikai szereplők konfliktusaira. Ennek a komplexitásnak és az ezeréves közös történelemnek az eredménye aztán, hogy rengeteg olyan terület van, ahol szlovák és magyar érdekek lényegében egybeesnek, vagy nagyon közeli egymáshoz.

A közös történelmünknek vannak negatív következményei is, az egész kapcsolatrendszer tele van vélt és valós történelmi sérelmekkel, amit az egyik vagy a másik oldalon felhánytorgatnak. Sokszor ennek következtében a vitáink - szoktam alkalmazni ezt a

hasonlatot - leginkább a családi veszekedésekre hasonlítanak, ahol a felek azt hiszik, hogy annyira jól ismerik egymást, és az érzelmi gyanakvásaik, hátsó szándékaik miatt aztán a racionális megértésre, ha törekednek is, nem sikerül, de az esetek többségében nem is törekednek. Ez utóbbi helyzet alapvetően a felvidéki magyar közösség helyzetének a megítélésében nyilvánul meg, és ezek a viták, ezek a problémák itt domborodnak ki.

Ahogy Berényi elnök úr is említette, Magyarországról megdöbbenően konstatáljuk az asszimilációs folyamat felgyorsulását Szlovákiában, és a magyar kormány igyekszik aktív lépéseket tenni annak érdekében, hogy ezt a folyamatot megállítsa, vagy lehetőség szerint lelassítsa. Ezeket a lépéseket, a magyar kormánynak ezeket az aktív lépéseit Szlovákia nemzeti szuverenitása, területi integritása, vagy a függetlensége elleni támadásként éli meg, legalábbis úgy kívánja beállítani.

Paradox módon a két ország európai uniós csatlakozása után a szlovák politikának a reakciói bizonyos fokokig még ingerültebbé váltak a magyar lépésekkel kapcsolatban. Én úgy vélem, hogy ez elsősorban azzal magyarázható, hogy a schengeni határnyitással és az adminisztratív korlátok leépülésével a szlovák politika számára jóval kevesebb olyan adminisztratív eszköz áll rendelkezésre, amivel a magyar-magyar kommunikációt, vagy Magyarországnak a szlovákiai magyarság irányába tett lépéseit korlátozni tudná.

A jelenlegi szlovák kormány hatalomra kerülésével egy különleges helyzet jött létre a szlovák-magyar kapcsolatrendszerben, egyértelműek ugyanis a felelősségi viszonyok. Akkor lehet egy bilaterális kapcsolatrendszerben jó kompromisszumokat, egyezségeket, megállapodásokat kötni, hogyha mindkét fél részéről megvan ehhez a politikai akarat. De ez nem elég, hanem mindkét fél részéről meg kell, hogy legyen a szükséges belső erő és hatalom, hogy ezeket a megállapodásokat, kompromisszumokat végrehajtsa, és a gyakorlatba is átültesse.

Nem kérdés, hogy most mind Magyarországon, mind Szlovákiában az utóbbi feltétel világosan rendelkezésre áll, az új szlovák kormánynak is egyértelmű a választók részéről a felhatalmazása az ország ügyeinek vitelére, nincs koalíciós kormány, világosak a döntéshozás folyamatai. Tehát nem kérdés, és nem lehet hivatkozni koalíciós partnerekre, egyebekre akkor, amikor megállapodásokat kötünk, vagy azokat nem hajtjuk végre, vagy végrehajtjuk.

Úgy gondolom, és az elmúlt időszak kontaktusai megmutatták, miniszterelnöki és külügyminiszteri szinten, hogy egyértelműen megvan a politikai akarat arra, hogy a közös érdekeltségi területeket fejlesszük. Ezek nyilvánvalóan axiómák mindannyiunk számára, jórészt a gazdaság, az infrastruktúra, az Európa-politika területén jelentkeznek, és ez jelentős különbség az előző Fico-kormány időszakához képest, amikor a magyar közösség helyzetével kapcsolatos viták lényegében blokkolták a két szomszédos ország közötti napi kommunikációt és napi együttműködést az egyéb, politikailag érzékeny nem tekinthető területeken is.

Meg vagyok róla győződve, hogy most szlovák részről is egyértelmű a szándék abból a szempontból, hogy ezeken a területeken a megkezdett folyamatokat hagyja továbbvinni. Egy eklatáns példa erre, hogy a két ország között létezik a vegyes bizottsági rendszer - 12 különböző tárcaközi vegyes bizottság működik -, ezek 2006-2010. között lényegében nem üléseztek. Az elmúlt Radičová-kormány időszaka alatt ezek nem működtek, de az ülések újrakezdődtek, és most egyáltalán nem látunk semmi olyan szándékot, hogy ezt a folyamatot a szlovák kormány megállítsa. A külügyi vegyes bizottság ülésére július 10-én kerül sor, és ősszel várható, hogy a többi területen is előrelép ez a dolog.

Bizonytalanabban kell nyilatkoznunk, amikor a vitás kérdéseink sorsának kezeléséről beszélünk, és ezt a házelnök úr tegnapi nyilatkozata, a bizottság ülésével kapcsolatos erőteljes kommunikáció egyértelműen jelzi. A Robert Fico által vezetett kabinet nemzetiségi status quo megtartását ígerte, aztán Lajčák miniszter úr budapesti látogatása során ezt kiegészítette azzal, hogy ezt természetesen a szlovák fél úgy érti, hogy ez nem a jelenlegi helyzetnek a

megőrzése, hanem azt jelenti, hogy visszalépés nem lehet ezen a területen, de készek megvizsgálni, hogy bizonyos kérdésekben hogyan lehet előrelépni. Reméljük, hogy ez így lesz, és reméljük, hogy ennek a status quonak a megőrzése valóban azt jelenti, hogy előreléphetünk a nyelvhasználat, az oktatás, a kultúra finanszírozása, a területi önkormányzatiság fejlesztése terén. Én azt gondolom, hogy egyelőre még korai ebben a kérdésben ítéleteket hoznunk, de vannak jelek ebbe és abba az irányba is, ezt gondolom, majd a hozzászólók érinteni fogják.

A magyar-magyar kapcsolatrendszer és a magyar-magyar kapcsolatok szempontjából, amit említettem, az elmúlt időszakban én úgy érzem, hogy nagyon meghatározó a Magyarország-kép szlovákiai alakulása. A szlovák közvéleményben nagyon érdekes módon két, formálisan egyébként összeegyeztethetetlen prekonceptió él Magyarországgal kapcsolatban. Egyrészt létezik az a felfogás, hogy Magyarország és a szlovákiai magyar közösség veszélyt jelent a szlovák nemzetállam építésével kapcsolatban. A közvélemény egy része valóban hiszi, legalábbis meggyőződhet, hogy tartani kell a kisebbségek kollektív jogaitól, az autonómiától, a magyar befolyás erősödésétől, uram bocsá' a területi revíziótól. Tehát egy ilyen típusú félelem táplálódik, és érezhető a közvéleményben, ez az egyik, ami egyébként egy erős Magyarországot feltételezne. Másik oldalról viszont erőteljesen jelen van a médiában és a közvéleményben egy gyenge, gazdasági problémákkal küzdő, múltba néző, retrográd Magyarország képe. Ami a paradoxon, hogy ez a két kép egyszerre él.

Ami nagyon érdekes és eltérő a környező országok közvéleménye tekintetében, hogy úgy tűnik számomra, hogy Szlovákiában a közvélemény a gazdasági-társadalmi válságra adott magyar válaszok és megoldási javaslatok mozgatórugóira egyáltalán nem kíváncsi. Tehát valójában nem akarják, vagy nem érdekli őket, hogy pontosan mi történik Magyarországon, nem érzi át a közvélemény a médián keresztül, hogy azt akarjuk megérteni, hogy ez miért történik. Ez alól az egyedüli kivétel a felvidéki magyar közösség, amelyik bizonytalan ebben a helyzetben, bizonytalan a Magyarországhoz való viszonyulásban, eltérő impulzusokat ad, és érteni akarja, hogy mi történik Magyarországon, tudni akarja, hogy ahhoz hogyan viszonyuljon, és milyen hatással lesz ez az ő életére.

Úgy gondolom, hogy ez ellen az alapvetően negatív Magyarország-kép ellen, ez ellen a jelenség ellen csak úgy tudunk küzdeni, ha a kommunikáció csatornáit és a kapcsolatokat minél szélesebb alapokra helyezzük, és minél sűrűbbé tesszük. Egyrészt növelnünk kell a kommunikációs felületet, a kapcsolat intenzitását a szlovák partnerekkel, az önkormányzatokkal, a civil szerveződésekkel, az ember-ember kapcsolatokban. Vannak ennek nagyon pozitív jelei: jelentősen nőtt a Magyarországra utazó szlovák turisták száma, ami óhatatlanul azt jelzi, hogy egyre több szlovákiai embernek van közvetlen, első kézből származó információja arról, hogy néz ki ez a szomszédos ország; nyilván, ők jóval kevésbé lesznek majd befolyásolhatók a média által.

Természetesen erősíteni kell a napi kommunikációt a felvidéki magyarság közösségeiben, és itt nemcsak a jelenlévő tisztelt urakra és hölgyekre gondolok, akik messze több információval rendelkeznek ebben a kérdésben az átlag szlovákiai magyar embernél, hanem a helyi közösségekre. Ebben a nagykövetség megpróbál élen járó szerepet játszani, és megpróbálunk valós ismereteket eljuttatni azokról a magyarországi folyamatokról, amik, ha akarják, ha nem, mindenképpen hatással lesznek az ő mindennapi életükre.

Úgy gondolom, hogy ez a mai esemény, a Nemzeti összetartozás bizottságának a komáromi ülése ennek az intenzív magyar-magyar kommunikációnak a teljesen mindennapi, szokványos eseménye, és reméljük, hogy ezt az eseményt figyelemmel kísérve szlovák barátaink is jobban meg fogják érteni, hogy mire törekszünk, és hogy mik a valós szándékaink. Köszönöm szépen a figyelmet. (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönöm szépen, nagykövet úr.

A következő napirendi pontunkban Öllös László, a Konstantin Filozófus Egyetem oktatója, a Fórum Intézet elnöke tart számunkra egy tájékoztatót a szlovákiai magyar társadalom és a politikai pártok viszonyáról.

A szlovákiai magyar társadalom és a politikai pártok - Előadó: Öllös László, a Konstantin Filozófus Egyetem oktatója, a Fórum Intézet elnöke

ÖLLÖS LÁSZLÓ, a Konstantin Filozófus Egyetem oktatója, a Fórum Intézet elnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Mindenekelőtt köszönöm a meghívást. Igyekszem rövid lenni, rövidre fogni, és betartani keményen a tíz percet, amely minden ilyen típusú rendezvény elemi szabálya. Vetítenék is egy picit, nem sokat, mert tíz perc alatt sokat nem lehet, de egy keveset igen. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)*

Amit itt látunk, az a Magyar Koalíció Pártja 2006-os programjának az eleje. Akkor még egységes a párt, semmiféle pártszakadás nincs. Az elején két fejezet rész figyelhető meg, az egyik a sikereket sorolja fel, a másik pedig a sikertelenségeket sorolja fel. Kezdjük itt a sikerekkel! A névhasználati jog garantálása, a diszkrimináció tilalma, ombudsman - ez szépítve van, az az igazság -, a kultúrára fordított pénzügyi támogatás megnövelése, egy női albizottság megalakítása a parlamentben, amely kifejezetten kisebbségi eredménynek nem tekinthető, de eredménynek minősíthető, és az egyetem létrehozása, ahol ma is ülünk. Hogyha végignézzük, akkor az igazán jelentős eredménynek az utolsót tekinthetjük, ez az, ami valóban jelentős hatást gyakorol a szlovákiai magyarság társadalmára. A többi sem jelentéktelen, de nem tekinthető nagy áttörésnek.

Nézzük az eredménytelenséget, a sikertelenség listáját! Előre mondanám, hogy ez az eredménytelenségi lista négyéves eredménytelenségi listát jelent, de a valóságban 8 éveset. '98-tól 2006-ig kormányon van a Magyar Koalíció Pártja, 8 éves szakaszon keresztül kormányoz, ergo nemcsak az utolsó, hanem az első négy évben sem sikerült elérni, ami itt sorolódik. Nem változott az alkotmányos jogállás: ez alatt azt értjük, hogy a szlovák alkotmány államalkotókra és egyebekre osztja Szlovákia állampolgárait. Nem sikerült elfogadni a nemzeti kisebbségek jogállásáról szóló törvényt, ami részletezné pontosan azt, hogy milyen területen, milyen megkérdőjelezhetetlen jogosítványai vannak a kisebbségeknek. Nincs nyelvhasználati törvény, ergo a magyar továbbra sem egyenjogú, egyenrangú nyelv ott sem, ahol magyarok nagy számban élnek, tehát regionális tekintetben sem. A közigazgatási területi felosztás megmaradt olyannak, amilyen, tehát konkrétan szólva, a szlovákiai magyarság regionális kisebbség mindegyik megyében, ahol csak él. A következő, bennünket közvetlenül annyira már nem érint, de a rá következő már bizonyos értelemben igen, tehát a romák esélyegyenlősége, és az utolsó szintén, a beneši dekrétumokról van szó, ezen a területen sem sikerült változtatást elérni.

Ez a lista nem teljes, de az idő rövideje miatt nem fogom tovább részletezni, a benyomás lényege a fontos, hogy egyet leszámítva, egyetlen kérdésben, egy alapvető, bennünket érintő kérdésben nem sikerült változást elérni a 8 éves kormányzás alatt sem; tehát nem 8 éves ellenzéki tevékenység után, hanem 8 éves kormányzás után sem. Folytathatnánk még bizonyos dolgok emlegetését, amiket bizonyos értelemben előrelépésnek tekinthetnénk, mint a határok megnyitását, a regionális kapcsolattartás erősítését, de ez sem változtat ezen a felsoroláson.

Nem sikerült változást elérni, és nem is fog sikerülni mindaddig, amíg nem változik meg Szlovákia magyarságképe. Ez, úgy tűnik, több mint húsz év tapasztalata után, hogy pótlólagos, másodlagos eszközökkel nem változik meg, nem változtatható meg. Ez csak úgy változtatható meg, csak akkor változtatható meg, hogyha nyilvános vita, hosszú ideig tartó intenzív, nyilvános vita eredményeképpen megfogalmazódik a jelenlegi kritikája, az széleskörűen ismertté válik, és megfogalmazódik az új, az európai magyarságkép. A történetből pontosan tudjuk, hogy ez csak így játszódhat le.

Ez az elmúlt húsz évben nem történt meg, nem is történhetett meg, mert sem politikai, sem társadalmi, sem kommunikációs tér nem volt erre, ugyanakkor a XXI. század kínál olyan lehetőségeket, amelyeket történelmünk még soha nem kínált eddig, mert a határok légiessé váltak, az információhordozók gyakorlatilag filléres dolgokká váltak, az internet bárki számára hozzáférhető, könyvek, emberek, hírek, információk jöhetnek-mehetnek mindenféle akadályoztatás nélkül. Ez a dolog technikai része, de ennél nem kevésbé fontos a dolog tartalmi része, ami nem fér bele tíz percbe. Mindenesetre úgy gondolom, és elvbarátaim is úgy gondolják, hogy olyan lehetőségek nyílnak számunkra jelen korunkban, amilyenekkel a XX. században nem rendelkezünk, és ezekkel élni kellene. Ezeket részletesen át kell gondolni, ki kell munkálni, és aztán meg kell próbálni végrehajtani, közben igazítani, a hibákat lecsiszolgatni - mindig így szokott ez lenni -, és eredményre jutni.

Azt hiszem, nem frázis az, hogy egymásra vagyunk utalva itt, Európa közepén, hanem ez a valóság. Gyengíthetjük is egymást, erősíthetjük is egymást. Ahhoz, hogy ebből a kapcsolatból egy valóban gyümölcsöző kapcsolat legyen, valamiféle értékrendi közösségre van szükség nemzeti alapkérdésekben is. Szerintem ez megteremthető, csak át kell gondolni, és hozzá kell látni a dolog lényegének megváltoztatásához.

Köszönöm szépen a figyelmet. Ez lett volna az, amit mondani akartam, és elnézést kérek, de rövid időn belül nekem is el kell mennem munkahelyi kötelezettségeim miatt. Nagyon-nagyon köszönöm, és nagyon nagyra becsülöm, hogy itt lehettem. Köszönöm szépen. (Taps.)

ELNÖK: Köszönjük szépen. A következő előadás Gyurgyík László részéről lesz, aki a Selye János Egyetem oktatója, a Fórum Intézet munkatársa. Előadásának címe: „A felvidéki magyarság demográfiai helyzete a '90-es évektől napjainkig”.

A felvidéki magyarság demográfiai helyzete a '90-es évektől napjainkig - Előadó: Gyurgyík László, a Selye János Egyetem oktatója, a Fórum Intézet munkatársa

GYURGYÍK LÁSZLÓ, a Selye János Egyetem oktatója, a Fórum Intézet munkatársa: Köszönöm szépen, elnök úr.

Tisztelt Jelenlévők! Előadásomban megpróbálom a rendelkezésre álló rövid idő alatt legalább alapjaiban vázolni azt, hogy milyen demográfiai változásokon ment keresztül a szlovákiai magyarság a közelmúltban. (*Elindul a vetített számítógépes prezentáció.*)

Feltüntettem itt négy pontot, némelyik inkább szimbolikus, egyszerűen az időkeretembe ez nem fér bele. Először az előzményeket szeretném villanásszerűen rögzíteni. Két szakaszra osztanám a vázolt időszakot, a '90-es évekre és az ezredforduló utáni időszakra, és a '90-es évek keretén belül kitérek az egyik legmeghatározóbb területre, az asszimilációs folyamatokra, majd az ezredforduló utáni időszakkal zárom, egy picit kitekintéssel a 2011. évi népszámlálás eddig közzétett eredményei alapján. Innen is indítanék.

Február 29-én ismertette a Szlovák Statisztikai Hivatal a tavaly májusi népszámlálás eredményeit. A mai nap is már több előadó hivatkozott rá, hogy 62 ezer fővel csökkent a magyarok száma Szlovákiában, ezért megpróbáljuk ennek a csökkenésnek a gyökereit valamiféleképp áttekinteni. Most villanásszerűen jönnének egymás után térképek, a XX. század térképei. Első körben a mai Szlovákia területének anyanyelvi nemzetiségi alakulását villantom fel. Látható, hogy az egykori Felvidék, mai Szlovákia területe nemzetiségi szempontból valóban vegyes térség. A piros a magyar lakosságot, észak-keleten az ukrán, a ruszin népesség van, a sárga a németet mutatja, és lehetne még sorolni kisebb foltokban a többi nemzetiséget is.

Látjuk a '30-as adatokat, itt már egy picit beszűkül a kép, 2001-ben pedig a magyar nyelvterület felszakadozottságát, és picit kis nyomokban még az észak-keleti részen a ruszin, ukrán népességet látjuk.

A következő térképek a magyar lakosságot mutatják, ennek árnyalatbeli, összetételbeli változásait. 1910-re jellemző, hogy a magyar nyelvterület felett még egy jelentős arányú magyar népesség él, 1930-ra ez nagymértékben szakadozik már, és a 2001. év az, amelynél, és a jelenlegi év alapján is megfogalmazható, hogy itt már a tömbterületek mellett jelentős mértékű szórványok is mutatkoznak.

1921-2001. között arányában és számában így alakult a magyar lakosság száma. Az 1950-es a mélypont, ez a II. világháború utáni hontalanság éveinek a következményeit tükrözi, és gyakorlatilag a 2001-es adatok után majd a végén még látjuk a 2011-est is különböző kérdőjelekkel.

A demográfusok számára a legfontosabb mutatók egyike a lakosság korösszetételének alakulása. Itt a 2001-es magyar lakosság korfáját látjuk. Két jelentős kitüremkedés figyelhető meg ennek a szép, lombos tölgyfa alakon. A felső, legszélesebb korcsoportot a II. világháború után születettek adják, a demográfia bükkfa szaknyelvén a bébibumm időszak jelentős száma figyelhető itt meg, és alatta a másik kitüremkedés - ez már a '70-es évek közepén -, utána pedig egy fokozatos fogyás figyelhető meg. Ugyanez egy ábrán is látható.

Amit ki szeretnék emelni, hogy 2001-ben a születések száma 4 ezer alá csökkent, és ez körülbelül annyi, mint ugyanabban az évben a 75-76 évesek száma. Ez jelzi azokat a változásokat, amelyek itt megmutatkoztak. A bébibumm időszak gyermekei már 50 évesek voltak, több mint 9 ezren vannak.

Nézzük most a '90-es évek változásait! Három fő témakörrel lehet szólni, amikor a népességszám alakulásáról beszélünk: egyrészt a természetes népmozgalomról, másrészt az asszimilációról, harmadsorban a migráció kérdéséről, amelyekre egy-egy pillanat erejéig tekintetünket vethetjük.

Itt látható a népmozgalom alakulása. A születések számának fokozatos csökkenését mutatja a felső görbe, a halálozások számának alakulását a lila, és a sárga pedig az úgynevezett természetes szaporodást. Érdeemes ebből megjegyezni, hogy a '90-es évek közepétől a regisztrált adatok szintjén csökken a magyar lakosság száma. Ez az, amit hosszú időn keresztül elkönyveltünk, a valóság azonban ettől eltérő.

Két évvel ezelőtt egy kolozsvári kollégámmal együtt készítettünk egy összehasonlító munkát az erdélyi és a szlovákiai magyar népesség népmozgalmáról, és itt pontos számítások alapján felül kellett bírálni a hivatalosan közzétett adatokat. Nem azért, mintha nem lennének hitelesek, csak nemzetiségi bontásban van egyfajta pontatlanság az adatok rögzítésénél. A lényeg az, hogy a halálozások száma, aránya 20 százalékkal magasabb a magyarság körében, mint a regisztrált adatok, a születéseké csak kis mértékben, és ebből adódik, hogy már a '90-es években is 2000 helyett 12 ezer volt a fogyás mértéke csak a népmozgalmi adatok szintjén.

Az asszimilációhoz - amely nem egy tízperces, nem is egy félórás témát jelentene - jelenleg egy képet, egy ábrát szeretnék mutatni, amely azt mutatja, ami egy természetes folyamat, ha nézzük a kékes-feketés görbét, hogy az élet előrehaladásával az egyes korcsoportokon belül egyre jobban növekszik a fogyatkozás. A zöld görbe mutatja a magyar lakosságét, mellette a kék görbe látható, és a két görbe közötti különbség jelzi azt a nemzetváltásból fakadó fogyást, ami a magyar lakosságot jellemzi. Tehát itt két népszámlálási adat van egymásra vetítve tíz év eltolással, és ennek különbségeit mutatja ez az ábra. Tehát ott, ahol nagy a különbség a kék és a zöld görbe között, ott az asszimilációs folyamatok intenzívebbek, ahol kisebbek, ott pedig természetesen kisebbek. Egyértelmű, hogy az életkor kezdetekor a legnagyobb, és amint az idősebb korcsoportok felé közeledünk, ott már egyre kisebb.

Az, hogy ez mennyire meghatározott társadalmilag, mutatja a következő ábra. Itt az egyes évtizedek esetében láthatjuk a fogyatkozás mértékét. Bizonyos értelemben kilóg a sorból a kék görbe, ez az 1980-1991. közötti változásokat mutatja. Megfigyelhető, hogy 1991-ben a rendszerváltás után a magyarság pozitív jövőképpel rendelkezett, bízott abban, hogy itt

valami más várható, mint korábban volt, de egy ellentétes irányú eltolódás is megfigyelhető. Jelentős számú korcsoportok voltak, amelyek száma nőtt tíz év alatt, magyarán, akik '80-ban magukat szlováknak vallották, '91-ben magyar nemzetiséget vállaltak, mert látták, hogy van egy jövő előttünk, és ennek a pandanja a piros görbe, mely az utolsó kimutatott, 1991-2001. közötti időszak adatait mutatja. Az a pozitív jövőkép teljesen a visszájára fordul, és a fogyatkozás sokkal magasabb, mint a korábbi évtizedekben.

A '90-es évek adatait lezárván látható, hogy ez a torta milyen szeletekre bomlik. A piros az asszimiláció, a kék a természetes fogyás - ha lehet ezt természetesnek nevezni -, és ezenkívül a migráció, ami az adatgyűjtés módszerének a problémáit is rögzíti. A lényeg az, hogy a fogyás legmeghatározóbb szeletét az asszimiláció tette ki, egynegyedét pedig a ténylegesen meglévő, jelentős mértékű fogyás.

Itt csak villanásszerűen mutatnék 3-4 képet az asszimiláció legfontosabb összetevőiről. A származás szempontjából, hogyha nézzük a magyar lakosság számának alakulását, akkor megfigyelhető, hogy azok, akik homogén magyar családból származnak, 94 százalékuk az életük későbbi szakaszában is magyar, ellentétben azokkal, akik homogén szlovák családból származnak, ott ugyanis nem fordul elő olyan eset, hogy valaki később magát magyarnak vallaná, a vegyes családok esetében pedig 80:20 az eltolódás. Ha fele-fele lenne ez az arány, nem beszélhetnénk asszimilációról.

Itt még azt láthatjuk, hogy az oktatás, illetve a nyelvhasználat milyen mértékben befolyásolja a nemzeti hovatartozást. Ha már egy gyermek szlovák iskolába jár, akkor közel 30 százalékuk szlováknak vallja magát, aki magyar iskolába jár, 2 százaléknyi a lefaragódás. A vegyes családokban ez az eltérés még nagyobb, itt a nyelvhasználatnál látjuk ugyanezt. A legkisebb különbségek a házasság esetén mutatkoznak, ami logikus, hiszen felnőttkorban házassodunk, és akkor már sokkal keményebb identitás szerkezettel rendelkezik a felnőtt, kevésbé befolyásolja az, hogy milyen partnert választ, vagy nem választ magának.

Nézzük utolsóként az ezredforduló utáni időszakot! Itt a két évtized adatait vettem. Látható, hogy az ezredfordulótól folyamatos a negatív érték, azaz magyarán, legalább ezerfős regisztrált fogyást mutat ki a magyarság az ezredforduló után, és itt a kimutatott, regisztrált 13 ezer fős természetes fogyással szemben 23 ezer fő az, amennyivel ténylegesen fogyott a magyarság a természetes fogyás következtében.

A népszámlálás előtti néhány évben már megfogalmazódtak, én is megfogalmaztam előrejelzést arra, hogy mi lesz 2011-ben, és 30-60 ezer fő közötti fogyatkozást jeleztem előre. A kék a negatív, a piros pedig a pozitív értéket mutatja. A valóság az 59 ezer helyett - itt láthatjuk - 62 ezer volt, azonban van egy mozzanat, amire nem számított senki, hogy az ismeretlenek aránya 7 százalék körüli. Magyarán, a szlovákiai lakosság 7 százaléka nem vallott be semmilyen nemzetiséget, és ennek az összefüggéseit egyelőre nincs módunkban értékelni, hiszen az említett február 29-i adat közzétételekor a Szlovák Statisztikai Hivatal, írd és mondd, 16 táblázatot tett közzé, amelyek makroszintű adatok, és a múlt héten pedig kerületi szintű adatokat tettek közzé.

Akkor leszünk bölcsesebbek és okosabbak, ha községsoros, illetve járási szintű adatokkal is rendelkezünk, de ezek a trendek, amelyek jelenleg megfigyelhetők. Egyelőre inkább kérdőjelek többsége az, ami előttünk van, egyet azonban záró gondolatként el lehet mondani, hogy a kimutatott 62 ezer fő nem biztos, hogy 62 ezer magyar fő, hiszen például 2001-ben az akkori 47 ezer fő esetében 1 százaléka a lakosoknak nem vallott be semmilyen nemzetiséget, és ennek az egy százaléknak a 60 százaléka nem szlovák állampolgár volt. Tehát több mint 100 ezer nem szlovák állampolgárt mutattak ki, külföldieket, és az ő nagyrészüket - vietnami, kínai stb. - nem vallott be semmilyen nemzetiséget, gondolván, hogy bizonytalan helyzetben vannak, és számukra az identitás bevallása problematikus. Én csak abban bízom, hogy a későbbi adatok ennek a 62 ezer főnek remélhetőleg a jelentős részét valamilyen racionális magyarázattal csökkenthetik majd. Köszönöm szépen. (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönöm szépen. A következő napirendi pontunkban Tokár Géza, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője tart előadást „Magyarország és a szlovákiai magyar civil szféra” címmel.

Magyarország és a szlovákiai magyar civil szféra - Előadó: Tokár Géza, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője

TOKÁR GÉZA, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője: Köszönöm szépen. Én igazából soha nem irigyeltem azokat, akik Gyurgyík László után bármilyen fórumon megnyilvánulnak, és most én kerültem ebbe a helyzetbe, de legalább egy fokkal optimistábban fogok tűnni.

Tokár Géza, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője vagyok, ez a tisztségem, hogyha pontosan megnevezük. Első körben nagyon röviden elmondanám, hogy mégis milyen szervezetről van szó, és hogy egyáltalán milyen jogalapon lehetek itt, illetve szólalhatok fel.

A szlovákiai magyar szervezetek érdekegyeztető fórumaként funkcionál. 73 tagszervezete van a Kerekasztalnak, közte többek között olyan nagy múltú szervezetek, mint a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége, az Írók Szövetsége, a Cserkész Szövetség vagy akár a Csemadok, a Szlovákiai Magyarok Kulturális Szövetsége. Ugyanakkor, ami nagyon nagy örömeinkre szolgál, hogy nemcsak régi, tradicionális civil szervezeteket tömörítünk, foglalunk magunkba, hanem vannak olyan szervezetek is, amelyeket fiatal és ambiciózus személyeket alkotnak. Említhetném itt például a Diákhálózatot vagy akár a Tandemet, akik különféle közösségképzésekkel foglalkoznak. Korábban azt sem tudtuk, hogy mik azok a célképzések, most már tudjuk. Mondhatnánk a kétnyelvű Dél-Szlovákia aktivistáit, de ugyanúgy fiatalok, és ebbe a kategóriába tartoznak a Szlovákiai Magyar Zenészek is. Tehát látszik, hogy nagyon tág körű ez az összefogás, amelynek eredményeként a Kerekasztal megszülethetett, és megkezdhette működését.

Nem véletlenül választottam ketté ezeket a szervezeteket, úgymond hagyományos szervezetekre és fiatalokból álló szervezetekre, ugyanis azt kell látni, hogy ez az úgynevezett generációs váltás megmutatkozik abban is, hogy a fiatal aktivisták mennyire másként képzelik el néha saját közösségeik ügyeinek a képviseletét, mint az idősebbek. A hagyományos szervezeteknél nagyon komoly hangsúlyt kap a megtartás, az értékek megtartása, annak az állapotnak a megtartása, amely korábban létezett, míg a fiatal aktivisták sokkal inkább olyan stratégiát követnek, melynek értelmében mindig új utakat keresnek, nem hagyományos, hanem kitaposatlan utakon járnak, olyan metódusok által próbálják megszólítani a közösség hozzátartozóit, azokat a személyeket, akik a közösség részei, hogy az számukra is attraktív legyen.

Az idősebb és a fiatalabb generációhoz tartozók is nagyon sokszor átérezhették azt, hogy milyen, amikor valóban van egy generációs szakadék egy kulturális szervezetben, és milyen gyakorlati nehézségekkel jár ez abból a szempontból, hogy a fiatalokat mennyire lehet bekapcsolni ebbe a folyamatban. Érdekes módon ezen civil szervezetek révén - most szintén elsősorban a fiatalokra gondolok, de nem akarok minőségi különbséget tenni - történtek nagyon érdekes folyamatok az utóbbi egy-két évben, hogy azok a témák, amelyeket az aktivisták felvetettek, politikai témává váltak, és meghatározó elemeivé váltak magának a közbeszédnek. Ezt abból a szempontból tartom nagyon fontosnak, hogy korábban a politikai érdekképviseletre nagyon jellemző volt egy olyan álláspont, hogy mi az, amiből nem szabad engedni, és mi az, amit meg kell tartani. Amikor az a veszély fenyegetett, hogy valamit esetleg el fogunk veszíteni, esetleg egy élő vívmányt, a szlovák többség közreműködésével a szlovákiai politikai elit, ehhez képest most sokkal inkább egyfajta aktív joggyakorlás van

érvényben, tehát a fennálló kereteket és határokat valamilyen módon próbálják ezek az aktivisták feszegetni, és néha úgy tűnik, hogy maga a politika is reagálna rájuk.

Ez megmutatkozott azokban a jelenségekben, amelyeket civil szervezetek és civil aktivisták szerveztek, ők álltak mögöttük. Például érintették itt a magyar nyelvhasználat kérdését Szlovákiában, történjen az akár a magánszféra szempontjából, tehát a vállalkozások nyelvhasználata vagy a kettős feliratok ügyében, de ugyanúgy egy hivatalos szerv nyelvhasználatát érintően is. Az utóbbi időben például a vasút szlovák-magyar nyelvhasználatával kapcsolatban történt néhány nagyon jelentős akció.

Felvetődhet persze az a kérdés is, hogy miért próbáljuk behatóan elemezni ezeket a különbségeket, ami a fiatal és a régi aktivisták között van. Ezzel egyetlen célom van, még hozzá rámutatni arra, hogy a szlovákiai magyar civil szféra valóban nagyon változatos képződmény, és rettentően sok szereplője van. Más motivációktól vezérelve, de gyakorlatilag mindenki végső soron hozzájárul a szlovákiai magyarság kulturális értékeinek a fennmaradásához, és magának a közösségnek a gyarapodásához. Ez abból a szempontból igenis nagyon komoly jelentőséggel bír, hogy erre a fajta diverzitásra miként tekintenek azok a magyar hatóságok vagy magyar szervezetek, amelyek magának a civil szférának a fejlődését is elősegítik, és módosítják.

Most jutunk el egy olyan témához, amely gyakorlatilag egy civil szervezet és a magyar lakosság közötti párbeszéd állandó eleme, ahol a civil szervezetek elmondják, hogy milyen szűkösek az anyagi forrásaik, és mekkora szükség van arra, hogy megfelelő támogatásban részesüljenek. Én nagyon nem szeretném személy szerint ebbe az irányba elvinni a kérdést, ugyanakkor azt látni kell, hogy a szlovákiai magyar civil szervezetek egyszerre vannak nagyon hálás és hálátlan szerepben az utóbbi pár hónapban.

Hálás szerepben lehetnek azért, mert néhány más, sokkal szerencsétlenebb kisebbségtől eltérően két lábra támaszkodhatnak. Tehát nemcsak szlovák források, illetve jó esetben nemcsak uniós vagy külföldi források állnak rendelkezésükre, hanem magyar források is. Hálátlan szerepben vannak azért, mert különféle organizációs okok miatt ezek a források gyakran nagyon-nagyon későn érkeznek meg, és ez nagyon sok szervezetet a teljes létbizonytalanság állapotába taszít. Ez egy olyan probléma, melyen nagyon nehéz változtatni, tehát egyszeriben nem lesz sokkal több pénz, varázsütésre nem teremthetünk elő valahonnan, de nem is ez a lényeg.

Konkréten, hogyha itt megvan az a fórum, ahol szólhatok a bizottság tagjaihoz, annak a bizottságnak a tagjaihoz, amely figyelemmel kíséri a Bethlen Gábor Alap működését is, egyetlen kérésem mindenképpen lenne, ez pedig a transzparenciára vonatkozó fokozott igény. Fontos, hogy legyenek átláthatóak, hogy miként születnek a döntések, hogy milyen értékekre hivatkozva születhetnek meg a döntések, és hogy meg lehessen magyarázni, hogy ki, milyen módon kapja meg a megfelelő támogatásokat.

Ugyanakkor, ami a civil szervezetek szempontjából ezzel a kéréssel párhuzamosan ritkán hangzik el, az az, hogy ennek a transzparenciának kétoldalúnak kellene lennie. Tehát az egy dolog, hogy transzparens módon kerül valahová a pénz, de a másik dolog, hogy transzparens módon állnak hozzá, és így is kell elszámolni, és tudni kell, hogy az a bizonyos civil szervezet a forrást mire költötte. Ez azért nagyon fontos, mert az állam, a magyar állam jelen esetben azzal, hogy támogatja a civil szervezeteket, tulajdonképpen hozzájárul ahhoz, hogy egy önjáró módon fejlődő szektor annak a függvényében torzuljon, hogy ki jut anyagi forráshoz, illetve ki nem jut anyagi forrásokhoz.

Végső soron, záró gondolatként szeretném elmondani, hogy természetesen ez nem egy egyoldalú folyamat, hanem kétoldalú folyamat. A szlovákiai magyar civil szervezetek, meggyőződésem, hogy nemcsak kérnek a magyar államtól, hanem adnak is neki, és meglehetősen értékes dolgokat. A szlovákiai magyarság többek között a kulturális értékek megteremtésével, vagy például gazdasági téren ugyanúgy hozzájárul Magyarországnak

fejlődéséhez. Egyetlen olyan tényező van, amiről nagyon kevés szó esik, és szerintem a mostani világban erről nagyon sok szónak kellene róla szólnia, hogy vannak olyan vívmányaink, amikről korábban nem esett szó, és valójában nagyon jól kommunikálhatók Magyarország felé, és ezek a helyi sikertörténetek. Egy olyan világban élünk, amikor Magyarországon jelenleg a közhangulat különféle faktorok fényében - ezt most nem szeretném elemezni - meglehetősen rossz. Van egyfajta általánosan rossz közérzet, és mondhatjuk azt, hogy egy társadalomban esetleg problémák vannak, hogyha egy egyszerű eurovíziós szereplésből azt a végkövetkeztetést vonjuk le, hogy mindenki Magyarország ellen van.

Ugyanakkor sikertörténetek márpedig vannak, és lehet, ahhoz, hogy észleljük ezeket a sikertörténeteket, egyszerűen csak át kellene nyúlni a határon túlra, és meg kellene nézni, hogy milyen vívmányok születtek már csak abból adódóan, hogy valaki nem feltétlenül a politikai hovatartozást helyezi előtérbe, hanem azt, hogy mindannyian a magyar közösséghez tartozunk. Ez szó szerint az a fajta nemzeti összetartozás, ami a bizottság nevében is megnyilvánul. Említenék egy teljesen konkrét példát, és ezzel be is fejezném.

Volt nemrégiben egy olyan eset, pont a vasúti kétnyelvűség ügyében, hogy szlovákiai magyar civil aktivisták egy teljesen rozoga vasútállomást felújítottak, és elhelyezték ott a kétnyelvű feliratokat. Ezeket a feliratokat aztán a szlovák vasúti társaság le is vette, azzal együtt, hogy nyilván, nagyon jól jött nekik, hogy valaki azt az állomást helyben felújította. Ez innentől kezdve egy érdekérvényesítő harc, viszont az volt nagyon érdekes, hogy például amikor én azon az érintett járaton utaztam, nagyon vegyes közönség ült a vonaton - voltak ott idősebbek, fiatalabbak egyaránt -, és abban a pillanatban, amikor ahhoz az állomáshoz elértünk, már nem voltak kint a magyar táblák, de mindenki tudta, hogy miről van szó. Az emberek elkezdtek egymásra mosolyogni, egymással beszélgetni. Egy olyan spontán flashmob volt, egy olyan közösségteremtő erő, amilyennel nagyon ritkán találkozunk, és abban a pillanatban rettentő jó volt magyarnak lenni.

Ez nem az egyetlen alkalom volt, és úgy érzem, hogy Magyarországnak igenis nagyon sok tanulnivalója van a kisebbségekről, és ha valamit kérhetnék, akkor valóban azt kérem, hogy járjunk egy fokkal nyitottabb szemmel a világban, hogy ezeket a példákat eljuttathassuk akár a magyarországi nagyközönséghez is, hiszen voltaképpen valamilyen módon ezek azok a közös pontok, amelyek a nagybetűs nemzeti összetartozásról szólnak.

Nagyon szépen köszönöm a lehetőséget, hogy szólhattam. (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Herdics György apát úrnak szeretném megadni a szót, hogy a magyar ajkú katolikusokról tartsa meg tájékoztatóját.

A magyar ajkú katolikusok, reformátusok és evangélikusok Szlovákiában - Előadók: Herdics György apát, Géresi Róbert püspökhelyettes, Nagy Olivér lelkész

Herdics György apát tájékoztatója

HERDICS GYÖRGY apát: Tisztelt Jelenlévők! A magyar katolikusok több egyházmegyében élnek a Felvidéken, a legtöbben a nagyszombati főegyházmegyében, itt a plébánián körülbelül 40 százalék magyar vagy magyar többségű, a kassai főegyházmegyében 25 plébánia van. A nyitrai egyházmegyében körülbelül 50 ezer magyar él, illetve a rozsnyói egyházmegyében több mint 40 plébánia van, mely magyar, illetve magyar többségű. A pozsonyi főegyházmegyében, a somorjai esperességben nagyobb számban, a szenci esperességen kisebb számban élnek magyar katolikusok. A kassai görög katolikus egyházmegyében körülbelül 15 magyar jellegű plébánia működik. Országos viszonylatban a legtöbb magyar hívő a dunaszerdahelyi esperességben van, a 83 ezer lelket számláló esperességben 60 ezer katolikus él, akik körülbelül 95 százalékban magyarok.

A 2011-es népszámlálás szerint Szlovákia lakosságának 62 százaléka vallotta magát katolikusnak. A korábbi, 2001. évi népszámlálás szerint 383 ezer volt a magyar katolikusok száma; a tavalyi népszámlálásnak a magyar katolikusok számára vonatkozó adatai nem állnak még rendelkezésemre.

Az egyház legnagyobb problémája a magyar papok hiánya. Tudjuk, hogy Szlovákiában nincsen magyar nyelvű papképzés, az egyházmegyék szemináriumában szlovák nyelven tanulnak a kispapok. Az elmúlt húsz évben ugyan, többen is az anyaországban tanultak, de ottani egyházmegyék szolgálatára képezték őket. Az utóbbi években sokan közülük már visszatérhettek, illetve visszatértek, többen pedig fontolgatják még a visszatérést. Körülbelül az anyaországban most is nagyjából 25 pap van, aki ott teljesít lelkipásztori szolgálatot.

Pozitív jelenség, hogy az utóbbi időszakban ketten a nagyszombati főegyházmegyéből a győri szemináriumban kezdték meg a felkészülést a papságra, de nem mint győri, hanem mint nagyszombati egyházmegyések, ami azt jelenti, hogy tanulmányaik befejeztével biztosan hazatérnek. A rozsnyói és a kassai egyházmegyéből már régebben is tanultak az anyaországban kispapjaink, de a papi hivatásgondozás állandó kihívás az Egyház számára. Európában, a legtöbb országban gondot okoz a papi utánpótlás, ez nemcsak nálunk, hanem mindenütt így van. Magyarországon egyébként jóval nagyobb a gond ezzel.

A papi utánpótlás kérdését vizsgálva eljutunk a magyar püspökök kérdéséhez is. A katolikus egyház hierarchikus felépítésű, a püspököket a pápa nevezi ki, és az ő hatáskörébe tartozik az egyházmegyék alapítása, módosítása. A hatályos egyházjog nem ismer nemzetiségi alapon létrehozandó egyházmegyét. Számunkra az lenne a megoldás, hogyha azokon a helyeken, ahol nagyobb számban élnek magyar hívek, mondjuk, segédpüspökök lennének megbízva a magyar hívek lelki gondozásával.

Az utóbbi években több egyházmegyében neveztek ki püspöki helynököket. Ezek olyan papok, akik bizonyos feladattal vannak megbízva, tehát az általános lelkipásztorkodásnak egy szeletével, ők koordinálják a magyarok pasztorizációját. A kinevezettek nem minden esetben magyar nemzetiségűek, illetve nem magyar műveltségűek, az összes közül csupán kettő volt magyar nemzetiségű, illetve műveltségű, a többi szlovák nemzetiségű és műveltségű. Ugyanennyire fontos lenne, hogy a szlovák főpásztorok, akiknek akár vannak magyar hívőik, akár nincsenek, de főképp azok, és talán ez lenne a legfontosabb, hogy egyenlő mértékkel mérnének mindenkit. Tehát egyfajta szemléletváltásra lenne inkább szükség a szlovák püspökök részéről.

A hitoktatók Magyarországon szerzik képesítésüket, kimondottan katolikus hitoktató képzés magyar nyelven nincs. A „kimondottan” kifejezést azért használom, mert pontosan a Selye János Egyetem református teológiai karán több katolikus szerzett hitoktatói képzést, ami egyháziilag egy kicsit zavaros. Az is tény, hogy hivatásgondozás, mint olyan, nincsen - visszatérve a papi utánpótlásra -, mert ahogy mondtam, ez a legsúlyosabb kérdés, ugyanakkor szintén az átfogó felnőtt lelkipásztorkodás, ifjúság-gondozás, a szlovákiai magyar katolikus intézmények száma, színvonala, helyzete messze elmarad a kor kívánalmaitól.

Viszont azért vannak itt is pozitívumok. 1990-ben alakult meg az Szlovákiai Magyar Papok Társulata, a Glória azzal a céllal, hogy az akkor induló szlovákiai magyar hetilapnak, a Reménynek legyen a kiadója. A Remény azóta is megjelenik, ma 9000 példányszámban jelenik meg hetilapként. Ugyancsak a Magyar Sion folyóiratot is a Glória adja ki. Működnek természetesen különböző katolikus honlapok, népfőiskolák.

1990-ben megalakult a Magyar Hitoktatói Központ. A médiában a katolikus magyarság alig van képviselve, a Pátria Rádió magyar adása havonta két alkalommal sugároz katolikus műsort, a Mária Rádióknak pedig éppen az utóbbi időben nyílt meg Komáromban a helyi stúdiója. A cserkészletet katolikus ifjúsági közösségek alkotják, van néhány katolikus

magyar iskola itt, Komáromban, Hután, Ipolyságban, Dunaszerdahelyen és még néhány kisiskola.

Az oktatással kapcsolatban megemlítem még a pozsonyi Szent Erzsébet Szociális és Egészségügyi Főiskola kihelyezett dunaszerdahelyi tagozatát, amelyet tavaly sikerült elindítanunk magyar nyelven. Ez bár nem egyházi intézmény, de szellemében közel áll az egyházhoz. Több polgári társulás, civil kezdeményezés is működik, amelyek szintén keresztény katolikus szellemben fejtik ki tevékenységüket nem kis sikerrel.

Az, hogy milyen aktív egy-egy egyházközség a templomi liturgián kívül is, nagymértékben függ az adott lelképásztortól, illetve a településen élő hívektől. Sok helyi kezdeményezés van, de igazán az egész felvidéki magyar katolikusságot összefogó találkozók, rendezvények nem igazán vannak. A felvidéki magyar katolikusság helyzetét illetően a nehézségek, hiányok ellenére is bizakodóak lehetünk. Ezt azért mondom, nyilván, hivatásomból kifolyólag is, mert az elvetett mustármag Isten segítségével és elkötelezett, képzett lelképásztorokkal, hívő világiakkal nagy ágakat is hajthat, és ebben reménykedünk. Köszönöm szépen. (*Taps.*)

ELNÖK: A reformátusok részéről szeretném megkérni Géresi Róbert református püspökhelyettes urat, hogy tartsa meg tájékoztatóját.

Géresi Róbert püspökhelyettes tájékoztatója

GÉRESI RÓBERT püspökhelyettes: Köszönöm szépen.

Először is szeretném megköszönni a felkérést és a lehetőséget, hogy szólhatok ezen a mai napon. Köztudott a református lelkészekről, hogy hosszan szoktak beszélni, de megpróbálom betartani a 10 percet, viszont, ha túllépek pár perccel, tessenek megbocsátani nekem.

Mielőtt a református egyházzal beszélnék a Felvidéken, magamról néhány szót. Abaújszinán, Miglécnémetiben és Perényben szolgálok Kassától délre, lelkészként, Gönc szomszédságában. Ami a tárgyunkat illeti, azért hangsúlyozom ezt, mert mindhárom közösség nyelvhatáron élő közösség, tehát olyan helyzetben szolgálok 15 éve lelkészként, hogy látom a nyelvhatáron azokat a valóságokat és történéseket, amelyek meghatározzák a felvidéki magyarság életét sok szempontból.

Az egyházunkról általánosságban el lehet mondani, hogy Pozsonytól Tiszacsernyőig Dél-Szlovákiában a határral párhuzamosan helyezkedik a felvidéki református egyház. 100 ezer ember vallja magát a népszámlálási adatok szerint reformátusnak, plusz-mínusz néhány ezer ember, és a népszámlálási adatok tízévente bizonyos kilengéseket mutatnak. Azt hiszem, egyszerű megjegyezni, mert 100 ezer református él a Felvidéken, a gyülekezet nyilvántartása szerint pedig 60 ezer. Egyébként ez nem egy rossz arány, ha akár a magyarországi református egyház helyzetét vesszük figyelembe, mert gyakorlatilag a felvidéki reformátusok 60 százaléka, akik magukat a népszámlálás alapján reformátusnak tartják, azok szervezeten vannak jelen a gyülekezetekben.

9 egyházmegyéje van a felvidéki református egyháznak, ebből a 9-ből 2 szlovák ajkú. Amikor a XVII. században jött be a reformáció, az akkori közösségek reformátusok lettek. Így alakultak ki szlovák ajkú református közösségek, lehet, hogy sokak számára szokatlan kapcsolódási módon, ezért a mi egyházunk kétnyelvű egyháznak tekinthető.

Az adatokkal kapcsolatosan még annyit, hogy 320 református gyülekezet van a Felvidéken, ami 320 templomot jelent. 230 lelkész szolgál az egyházunkban, és ebből a 230-ból 30 szlovák ajkú. Ellentétben a római katolikus egyház helyzetével, azt lehet elmondani, hogy a felvidéki református egyház lelkészi száma megfelelő, be tudjuk tölteni azt a küldetést, amit fontosnak tartunk. Csak egy összehasonlító adat, hogy a múlt század nyolcvanas éveiben 130 lelkész töltötte be ezt a szolgálatot, tehát a 230 lelkész az egyház szolgálatainak végzésére elégséges.

5 alapiskolája van egyházunknak, 2 gimnáziuma, és nagy örömünkre szolgált, hogy itt, Komáromban a Selye János Egyetem alapító karaként a református teológia megjelent, és azóta is működik. Lehetne hosszasan beszélni arról is, de mindannyian érzékeljük és tudjuk, hogy a mi egyházunk is betölti az egyházi küldetés megélésének teljességét, mert ifjúsági munkát végez, gyermekmunkát, diakóniai munkát és cigánymissziót végez, kiadványai és honlapjai vannak, egyházhoz kötődő civil szervezetek vannak az egyházban, amelyek végzik a tevékenységüket, és nagyon jól működnek.

Szeretnék még a rendelkezésre álló időben néhány hangsúlyos dolgot megfogalmazni. Az egyik a magyar állampolgárság felvételével kapcsolatos kialakult helyzetről szól. Talán ismert sokak számára, hogy Kassai Gyula lévai református lelkipásztor nyíltan föl vállalta azt, hogy fölveszi a magyar állampolgárságot. Ő a mi egyházunk lelkésze, és a református egyház teljes támogatásáról biztosította Kassai Gyula lelkipásztor testvérünket. Továbbá még azt is lehet mondani, hogy elég komoly egyház-diplomáciai sikerünk volt ezen a téren, ugyanis az európai protestáns egyház szervezetének elnöke - ez a legmagasabb európai protestáns egyházi közössége elnöke - és a református egyházakat világméretben tömörítő világszövetség is úgyszintén megszólalt ebben az ügyben Kassai Gyula lelkipásztor mellett, és támogatásáról biztosította őt magát és a mi egyházunkat is.

A másik téma, amely itt Felvidéken az elmúlt másfél évben megjelent a református vonalon, az nem más, mint a Magyar Református Egyházhoz való csatlakozásunk ténye. A Magyar Református Egyház a Kárpát-medencei magyar reformátusságot összegyűjtő közösség, 2009-ben alakult meg Debrecenben. 2009-ben a mi zsinatunk, püspökségünk úgy döntött, hogy éppen a szlovák reformátusokra való tekintettel, amíg nem találjuk meg azt a formát, hogy hogyan csatlakozhatunk egyházi jogi szempontból ehhez a közösséghez, addig nem írtuk alá a ratifikációt, de a Magyar Református Egyház működésében teljes mértékben részt vettünk, és a Magyar Református Egyház tevékenységéből kivettük a részünket. A ratifikáció aláírásának időpontja 2011 tavaszán érkezett el, amikor az egyházjogászok segítségével sikerült egy ratifikációs csatolmányt is létrehozni. Ez azt tartalmazza, hogy bár a felvidéki református egyház egésze, tehát a püspökség maga csatlakozik a Magyar Református Egyházhoz, a két szlovák egyházmegye kivételt képez, autonómiát élvez ebben a témakörben.

Azt is érdemes elmondani, hogy a református egyházon belül a két szlovák egyházmegyének messzemenő önrendelkezése van, tehát nem csupán esperesi szinten, hanem a legfelsőbb vezetésbe külön delegálhatnak, és külön vehetnek részt, így a mi egyházunknak egy püspöke van és 2 püspökhelyettese, a másik püspökhelyettes szlovák ajkú püspökhelyettes.

A szlovák reformátusok egy részéről, bizonyos véleményformálók részéről ellenkezést váltott ki a ratifikációnak ez a valósága, és meglehetősen negatív folyamatok indultak el az egyházon belül. Aláírásgyűjtéssel kezdődtek, amelyek arról szóltak, hogy az egyház függessze föl a tagságát a Magyar Református Egyházban, vagy lépjen ki. Az előttem szólók itt a főasztalnál említették is, hogy mi a szlovákiai társadalom egyik fő problémája, ez a probléma az egyházban is tükröződik. Az egyház a világban él, nem a világtól távol, nem is steril közegben, és azok a társadalmi folyamatok, amelyek meghatározzák az emberek mindennapi életét, az egyházba is beszivárognak.

Mire is gondolok konkrétan? Nagyon sok egyeztetésem van nekem is személyesen a szlovák reformátusokkal, azokkal is, akik ellenzik a mi csatlakozásunkat, és szubjektív véleményként mondom azt, hogy meggyőződésem, ugyanaz az alapprobléma, ami ösztársadalmi alapprobléma a magyarság helyzetével és kérdésével kapcsolatosan. Azok a szlovák reformátusok, akik ellenzik a Magyar Református Egyházhoz való csatlakozásunkat, azt fogalmazzák meg, úgy látják a saját és a mi egyházi életünket is, hogy csak a földrajzi értelemben vett Szlovákiát és a földrajzi értelemben vett szlovákiai református keresztény

egyházat akarják és tudják látni. A magyar rész viszont mindig is Kárpát-medencei egységben gondolkodott.

Egyszerűen nem lehet megkerülni azt a tényt, hogyha Kárpát-medencei egységben gondolkodunk, hogy a gyülekezeteink, a gyülekezeti tagok testvér-gyülekezeti és rokoni kapcsolatokat ápolnak nemcsak Magyarországgal, mint anyaországgal, hanem Erdéllyel, Kárpátaljával. Több lelkészünk van, aki nem szlovák állampolgárként van jelenleg is alkalmazva egyházunkban a Délvidékről, Magyarországról is, tehát ez az egység valós egység, és a mi Magyar Református Egyházhoz való csatlakozásunk ennek a valóságos egységnek a deklarációja volt, és a magyar többség így látja. A magyar többség a mi egyházunkon belül csak a Kárpát-medencei magyar reformátusságként látja, annak részeként látja a mi egyházunknak az életét.

Mint ahogyan a bevezetőben is említettem, olyan gyülekezetekben szolgálók, amelyek a nyelvhatáron vannak. Meggyőződésem az, hogy komoly összefogásra van szükség pontosan azoknak a negatív folyamatoknak a megállítása érdekében, amelyekről itt az előttem szólók beszéltek, gondolok itt a fogyásra, az identitásváltásra. Az oktatásügynek, a történelmi egyházaknak és a civil szférának össze kell fognia, és nagyon fontos lenne az, hogy megerősítsük a peremhelyzetben, peremszituációban élő magyar közösségek életét. Köszönöm szépen megtisztelő figyelmüket. (*Taps.*)

ELNÖK: Szeretném átadni a szót Nagy Olivér lelkész úrnak az evangélikusok részéről.

Nagy Olivér lelkész tájékoztatója

NAGY OLIVÉR lelkész: Tisztelt Bizottsági Tagok! Tisztelt Előadótársak! Szeretett Testvéreim! Nagy Olivér evangélikus lelkész vagyok, az alsószeli evangélikus gyülekezetben szolgálók, amely a kitelepítés által kettévágott, a kommunizmus által majdnem térdre kényszerített kétnyelvű közösség ma már. Egyike vagyok azoknak a lelkészeknek, szlovákiai magyar evangélikusoknak, akik amellelt, hogy megpróbálunk megküzdenni a megmaradásukért, szorgalmazzuk a szlovák-magyar megbocsátást és együttélést, a békés együttélést.

Engedjenek meg néhány gondolatot a Szlovákiai Ágostai Hitvallásunk Evangélikus Egyházról, amely történelmileg háromnyelvű, szlovák, magyar és németajkú közösségekből tevődik össze. A legutóbbi népszámlálási adatok alapján a második legnagyobb egyháza Szlovákiának az evangélikus egyház, de a magyar nemzetiségű hívek számát tekintve ez már nem mondható el, mert körülbelül - nem léteznek erről pontos adatok - tízezerig terjedhet a magyar hívek száma, mely körülbelül 25 gyülekezet között osztozik meg, és Bodroghöztől, Nagytárkánytól Pozsonyig terjednek ezek a közösségek. Nagyobb tömbben főleg a gömöri régióban találunk magyar evangélikusokat, ezenkívül vannak a mátyusföldi, nógrádi és honti régióban is magyar gyülekezetek, és szinte minden dél-szlovákiai magyar városban ott vannak a közösségeink, de egyetlenegy színmagyar gyülekezetünk van, ez a sajtógömöri.

Annak, hogy kétnyelvűek lettek a gyülekezeteink, van egy pozitív hozadéka, amit megpróbálok mindig pozitívumként feltüntetni, mert ahol olyan a gyülekezet vezetője és a presbiterei, a gyülekezeti tagok, ezt példaértékkel meg lehet valósítani anélkül, hogy ez a gyülekezet elszlovákosodna. Szeretném hangsúlyozni, hogy gyülekezeteink a reformáció hagyományait követve mindig is önálló, anyagilag független, az iskoláinkon keresztül az oktatásra és a lelki önképzésre nagy hangsúlyt fektető, erős magyar identitással rendelkező közösségek voltak, és fontos szerep jutott benne a demokratikus elemeknek és az isteni ige anyanyelven történő hirdetésének.

Az I. világháborút követően, de még inkább a szégyenletes kitelepítésekkel kezdődően ezek a közösségek megbomlottak. Tagjaikat, lelkészeiket, kiváló tanítóikat kitelepítették, és sajnos a szlovákiai evangélikus egyház lelki és világi vezetői ezt bizonyítható módon elő is

segítették. Ennek eredménye a jelenlegi lelkészhiány, amelyet egyházunk megpróbál valamilyen módon betapasztani magyarul is beszélő, de úgy, ahogy kollégám is mondta, nem magyar anyanyelvű, nem magyar műveltséggel rendelkező lelkészekkel, akik sok esetben példaértékű szolgálatot végeznek, de sajnos az identitásuk már nem magyar. Ennek hozadékaként felgyorsult híveink elöregedése és fogyása.

2006-ban beállt viszont egy óriási változás ezekben a dolgokban. Orosházán megalakult a Magyar Evangélikus Konferencia, és ott tudtunk találkozni először a szlovákiai magyar evangélikus gyülekezetek különböző képviselőivel, és onnantól kezdődően elindult egy egész országra kiterjedő együttműködés közöttünk, amely jelen helyzetben országos táborok szervezésében, országos imanapok szervezésében merül ki. Óriási segítséget kapunk ebben főleg a Magyarországi Evangélikus Egyháztól, melyen keresztül sikerült azt elérni, hogy 2012. március 21-én Komáromban a két egyház partnerszerződést kötött egymással. Valamilyen módon deklarálták az itteni jogainkat, amelyeket viszont hangsúlyozom, hogy nekünk, ittenieknek kell kiharcolnunk, mivel jelenleg nem létezik az evangélikus egyházon belül magyar érdekképviselő. Illetve a püspökünknek van egy önálló tanácsadó bizottsága, amelynek én is tagja vagyok, és megpróbáljuk elősegíteni gyülekezeteink helyzetét. Néhány előrelépés természetesen van már ebben a dologban, például ez évtől kezdődően magyarországi hittankönyveket használhatunk a hitoktatásban, korlátlan most már a kapcsolattartás úgy a teológiai, mint a gyülekezetépítési vonalon.

Viszont, ami óriási hátrányba kényszerített bennünket, ez az, hogy a magyarországi szlovák evangélikusokkal ellentétben nem hoztak létre egy országos lelkészi szolgálatot, amely elláthatná az egyre inkább szórványba süllyedő itteni magyar közösségeket. Konkrétan meg tudom említeni itt a gömöri régiót, most tudtam meg a napokban, hogy Tornalján már nem lesz magyarul tudó lelkésze a településnek, egyre néptelenednek el az ottani magyar gyülekezetek, és be kell számolnom arról is, hogy voltak a múltban különböző atrocitások, amikor magyar presbiterek, magyarul tudó lelkészek szorultak ki a gyülekezetek vezetéséből.

Mindemellett szeretném azt is elmondani, hogy példás az együttműködésünk a Magyarországi Evangélikus Egyházzal - de példa lehet az is, hogy én 30 éves fejjel itt vagyok -, mert ezek biztosítékai lehetnek annak, hogy egyházunk továbbra is fennmarad, és megpróbálunk valamiféle szervezeti egységet létrehozni. Fontos közölni egyházunk vezetőivel, hogy nem hierarchikus módon, de megpróbálunk megmaradni, lelkiekben összetartani, mert el kell, hogy mondjam, akiket ismerek, és akik megmaradtak evangélikusnak itt Szlovákiában, közöttük nagyon sok pedagógus, polgármester, gazda van, tehát az élet minden területén működő emberek vannak, akik nagyon aktívak magyarságukat illetően.

Szeretném azt is megköszönni, hogy tudunk együttműködni ökumenikusan is a többi egyházzal, és talán ennek egyik pozitív bizonyítéka az, hogy az idei országos tanévnyitón mindhárom egyház közös ökumenikus liturgiában vesz részt, ami nagyon jó kezdet, és bízunk benne, hogy ezek a dolgok is tovább tudnak majd a jövőben folytatódni.

Tehát annak ellenére, hogy rengeteg nehézséggel, problémával kell nekünk, szlovákiai magyar evangélikusoknak megküzdeni, hadd ne mondjam azt, hogy szinte egy fillér nélkül próbálunk meg szerveződni és dolgozni, de számunkra óriási remények vannak, és bízom benne, hogy a nemrég megválasztott egyházi vezetőink is partnerek lesznek majd a különböző tárgyalásokban, ahol az aláírt partnerszerződés pontjait majd megpróbáljuk a gyakorlatban is érvényesíteni. Köszönöm szépen. (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönöm szépen.

A következő blokkunk az oktatással foglalkozik, „A magyar nyelvű alsó- és középfokú oktatás helyzete Szlovákiában”, előadónk Fabó Mária, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének főmunkatársa.

A magyar nyelvű alsó- és középfokú oktatás helyzete Szlovákiában - Előadó: Fabó Mária, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének főmunkatársa

FABÓ MÁRIA főmunkatárs (Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetség): Kérem, engedjék meg, hogy állva beszéljek, és egy kis pedagógus vér is folyik bennem, hadonászok, amikor beszélek. A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségét képviselem, és a szlovákiai közoktatás helyzetét szeretném bemutatni. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)*

Az elején rögtön elmondanám, ami nemcsak Szlovákiában, hanem Magyarországon is jellemző, hogy a pénztelenség jellemzi az oktatást, hiszen a GDP-nek nem annyi százalékát fordítják az oktatásra, mint például Dániában vagy akár Németországban, ami rányomja bélyegét a közoktatásra.

Egy rövid statisztika, a magyar nyelvű alapfokú oktatás statisztikája. Pillanatnyilag 268 alapiskolánk van - ez általános iskola Magyarországon -, ebből 240 csak magyar tannyelvű, 28 vegyes tannyelvű, és az összesből 13 egyházi. Megnéztem a régi, 2008-2009-es iskolaév statisztikáját, és láthatjuk, hogy 9 iskolával van kevesebb, amit sok tényező befolyásol; elmondta Gyurgyík László a demográfiai csökkenést, a politikai akaratot. Visszatérve a pénztelenségre, nagyon nehéz olyan helyen fenntartani egy olyan iskolát, ahol az első osztályba 1-2 gyermek jelentkezik, és ezt nem engedheti meg magának a község, ugyanis az alap- és óvodai képzésnek a község a fenntartója

A középiskolák szempontjából az érettségivel végződő középiskolákat tüntettem fel. 26 gimnáziumunk van, ebből 19 magyar nyelvű, 7 vegyes tannyelvű, és 41 szakközépiskola van. Itt föl hívnám a figyelmet egy feladatra, amit talán meg kellene oldanunk, hogy 10 magániskola, szakközépiskola is van. Ebből a szempontból úgy érzem, hogy nincs egy szabályozás az országunkban, és nagyon sokszor mi nem teszünk jót azzal, hogy talán nem gondolkodunk előre. Sajnos itt, Komárom környékén is vannak olyan körzetek, ahol 5 kilométeres körzetben 3 magán szaktanintézet van nagyon hasonló profillal, tehát a szakképzésnek e területén nagyon sok a tennivaló, azt hiszem.

Az alapiskolák néhány statisztikai jellemzője: a magyar tannyelvű iskolát látogató tanulók aránya az összes tanulókhoz viszonyítva 7 százalék. 17 százalék jár szlovák tannyelvű alapiskolába, erről az előttem szólók is beszéltek, de én is mondom majd néhány szót, hogy körülbelül mi a helyzet. A csökkenés évente cirka 1000-1200 diák, ennyivel van évente kevesebb.

Pontos számadat erről az évről: szétbontottam óvodákra, alapiskolákra és így tovább; ezt a Bethlen Gábor Alap oktatási-nevelési támogatásának keretében tettem, hogy egy statisztikánk legyen előre: 66.372 diákunk volt a múlt iskolai évben, most 64.977 van, tehát majdnem 1400-zal kevesebb.

A diáklétszám-csökkenés okai: először is egy demográfiai hullám, az asszimilációról is szó esett már itt, és a regionális különbségek. Tehát egy szórványvidéken sokkal nehezebb fenntartani egy iskolát, ahol kevesebb a diák, mint akár ezen a vidéken, például Komáromban, ahol 3 magyar tannyelvű iskola van. Az asszimiláció felgyorsulására ható tényezők közül a politikai légkör említhető elsőként, melyről Berényi József beszélt, azt hiszem, erről főlegesen tovább beszélni.

A szülőknek rendkívül sok kudarcélményük van, a munkahelyen nem fogadják el őket, nem beszélnek jól szlovákul, tehát eleve nem tud úgy kommunikálni, érvényesülni, és van egy munkahelyi befolyásolás is. Odaírtam a személyes konfliktusokat is a pedagógus és a szülők viszonyában. Egy szlovák szülőnek, ha a pedagógussal konfliktusa van, elviszi másik szlovák iskolába a gyereket, ha a magyar szülő nem bírja feldolgozni ezt a konfliktust, nincs lehetőség másik magyar iskolára, esetleg több kilométerrel odébb. Ezek nagyon egyszerű és nevetséges dolgoknak tűnnek, de egyszerűen befolyásolják az iskola létét. Van egy bizonyos közömbösség is, nem érdekli őket, közelebb van a másik iskola, és mégiscsak jobban érvényesül a gyerek. Természetesen a vegyes család is egy konfliktusforrás lehet e téren.

Mi is a magyar tannyelvű iskola? A tantárgyak oktatása magyar nyelven történik. Azon kívül, hogy van magyar nyelv, matematika, fizika stb., melyek oktatása magyar nyelven történik, az alapkészségek kialakítása és megerősítése anyanyelven folyik, viszont a magyar tannyelvű iskola ugyanazon oktatási rendszer szerint működik, mint a szlovák. Tehát ez csak egy tükör, nincsen más oktatási rendszer, úgyhogy például a történelemtanítás egy kérdőjel, a szlovák nyelv oktatása szintén. Szinte ugyanazt tanulják irodalomból a gyerekeink, mint a szlovák gyerek, és ebben a változásról majd egy kicsit később fogok beszélni.

Az oktatás törvényi szabályozása: az új oktatási törvényről azt kell elmondani, hogy nagyon sokszor hektikus. Egy komoly szakembergárda hiányzik, és hogyha visszavetítem az utóbbi öt évre, azt hiszem, a harmadik minisztert nyűjük, méghozzá más-más pártbeliek voltak, és mindegyiknek volt, van egy új oktatáspolitikája. Ezt a pedagógia sínyli meg, és végső soron a gyermek. Az oktatási törvény továbbra sem deklarálja a nemzetiségi oktatást.

2008-ban megjelentek az iskolai programok, és ezek tükrözték az iskola saját programját, saját elképzelését. Ezzel csak az volt a gond, tudom, hogy Magyarországon ezt egy kemény előkészület előzte meg, voltak teamek, akik ezen dolgoztak, kidolgozták ezen programokat, nálunk pedig áprilisban-májusban utasításban adták az iskoláknak, hogy szeptemberig tessék kidolgozni, és minden iskola kidolgozott külön-külön egy iskolai programot. Ne kérdezzék, hogy milyen hektikus, bolondokháza volt, mert nem tudták az iskolák hogyan kezdjenek hozzá. Születtek ugyan pedagógiai programok, de tele hibával, aztán a következő évfolyamra kellett megcsinálni, és még ma is folyik a kozmetikázás, javítgatás, úgyhogy ez a szakmai háttér nálunk nagyon erősen hiányzott.

2009 novemberében megszületett a pedagógusok életpályamodellje, amelyik hasonlít a magyarországihoz, tehát a pedagógusok továbbképzésen vesznek részt, kreditpontokat gyűjtenek, első és második diplomát szereznek, és így kerülnek magasabb fizetési osztályba, magasabb osztályba. Tulajdonképpen kétpólusú tartalmi irányítása van az iskoláknak: van egy állami, egy központi oktatáspolitikája, van a fenntartó oktatáspolitikája. Nálunk az óvodák, alapiskolák a községhez tartoznak, a középiskolák pedig a megyéhez, tehát a kapcsolat például Nyitra megyéhez rengeteg középiskola tartozik, magához a községhez egy iskola tartozik, tehát teljesen más a viszony. Aztán itt van az iskola oktatási programja, amellyel mondtam, hogy milyen hektikus nálunk. Persze, ez rengeteg lehetőséget rejt magában, csak a pedagógusok, az igazgatók túlterheltsége miatt nagyon nehéz ezeket a programokat így, iskolai szinten elkészíteni.

Amivel küzdünk, az a szakmai háttérintézmény-rendszer hiánya, egy magyar háttérintézmény. Ugyan tavaly áprilisban a Szlovákiai Pedagógiai Módszertani Központnak egy komáromi részlege megnyílt, tehát van Magyar Pedagógiai Módszertani Központunk, de nem igazán látja el az összes feladatot, amit egy módszertani központnak el kellene látnia. Pedagógus-továbbképzéssel foglalkozik, ami nagyon pozitív, ugyanis mostanáig a pedagógusaink, ha jártak, akkor szlovák nyelvű képzésre jártak, most viszont magyarul csinálhatják meg ezeket a képzéseket, ami nagyon pozitív. Viszont azokat a feladatokat, amiket például az Állami Pedagógiai Intézet, állami szakoktatási intézet végez Felvidéken, magyar nyelven, azokat nem tudja ellátni egyelőre. Van egy igyekezet, hogy majd egyszer, de ez is a szlovák államtól függ, mert hogyha a szlovák módszertani intézet nem foglalkozik ezzel, akkor miért foglalkozna a magyar módszertani intézet.

Amik a feladatai lennének egy ilyen szakmai háttérnek, azok a tantervek, tananyagtartalmak elkészítése, mely a pedagógiai programhoz tartozik, az iskolai programok átgondolt kialakítása, minőségértékelés, ami valószínűleg a közeljövőben kötelező lesz minden iskolában, tehát be fogják vezetni ugyanis a kötelező minőségértékelést. A tankönyv még mindig óriási hiány nálunk, a kidolgozás, adaptálás, fordítás, és természetesen a pedagógus-továbbképzések, amely, úgy érzem, hogy már nagyjából megoldódott a Magyar

Pedagógiai Módszertani Központtal, de más civil szervezetekkel is, mint például a Comenius Pedagógiai Intézet.

Új miniszterünk, Čaplovič úr úgyszintén új oktatási reformot szeretne bevezetni, erről csak néhány gondolatot: korábban az volt a gondolata, hogy a gimnáziumokba csak 1,5 átlaggal menjenek majd a diákok, és csak a legjobbak, ami óriási ellenállásba ütközött, mert ez térdre kényszerítene nagyon sok gimnáziumot. Most, amikor lassózzák a diákokat, úgynevezett fejpénz van, nagyon sok gimnázium bezárhatná a kapuit, így egyelőre a 2-es átlagnál tartunk. A következő ötlete az volt, hogy a normatív támogatás helyett osztályok teljesítménye szerinti finanszírozás lenne. Személy szerint ezt én abszurdnak tartom, mert lennének kiemelt osztályok, lennének szegény osztályok, bocsánat, de eszerint a hülye gyerek szegény is legyen? Tehát nem lehet felzárkóztatni, nem lehet olyan szintre hozni mindenkit, ha ilyen különbségeket teszünk.

A szakoktatást szeretné a miniszter úr megreformálni, ami óriási problémát jelent nálunk, ahol nincsen gazdasági háttér, egy olyan gazdasági háttér, amely biztosíthatná azt, hogy azt mondják, hogy nekem négy év múlva ilyen és ilyen szakemberre van szükségem. Nincs, mert négy év múlva maga a cég sem tudja, hogy itt lesz-e, vagy elmegy, mint a Nokia Magyarországról. Tehát ez nagyon szép gondolat, én magam villamosmérnök vagyok, tehát nagyon jó az a gondolat, hogy a diákjaink menjenek ide-oda vagy amoda, de pillanatnyilag nem látom reálisnak. Talán a U. S. Steel egy olyan stratégiai vállalat az autógyártás, de maguk a cégek nem tudják megmondani azt sem, hogy mi lesz jövőre, nemhogy azt, hogy mi lesz négy év múlva.

A szlovák nyelvoktatás megreformálásán dolgoznak, nyitottnak néz ki erre a miniszter úr. Most a komáromi módszertani központ kapta feladatául, hogy a szórvány nyelvoktatást reformálja meg, tehát készítse el az anyagot, hogy esetleg idegen nyelvként lehessen tanítani. Tehát ne ugyanúgy, mint második nyelv, hanem idegen nyelvként, ugyanúgy, mint az angolt és így tovább.

Utolsó pontban az oktatásügy hazai anyagi forrásai: nálunk van egy normatív támogatás, ez annyit jelent, hogy mindenki küzd a diákért, ami nagyon sokszor a színvonal rovására megy. Vannak fejlesztési és európai uniós keretek, egyéb pályázati lehetőségek, amikről most itt fogok beszélni. A magyarországi támogatásnál az oktatási-nevelési támogatás van, amin második éve a pedagógus szövetség dolgozik; épp most van folyamatban. A családok szociális támogatása, a versenyképes magyar iskola, tehát havi ösztöndíj például, a Rákóczi Szövetség beiratkozási programja és a nyílt pályázatok, azaz a Bethlen Gábor Alap pályázatai. A hazai források a Comenius-, Leonardo-források, melyekhez fordulhatnak az iskolák, és ezenkívül vannak a sok-sok kicsi pályázat, mint például a minisztériumi, vagy az Orange-t írtam itt fel, a szociális munkát és így tovább. Ha energiájuk van még az iskoláknak, akkor pályázatot írhatnak ezeknek, és anyagi forrásokat szerezhetnek. Köszönöm szépen a figyelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt hiszem, hogy a magyarországi gimnáziumokban az 1,5 átlag nem lenne túl szerencsés.

A következő napirendi pontunkban Csiba Péter rektorhelyettes urat, a Selye János Egyetem rektorhelyettes urat hallgatjuk meg „A magyar nyelvű felsőoktatás helyzete Szlovákiában” című témában.

A magyar nyelvű felsőoktatás helyzete Szlovákiában - Előadó: Csiba Péter, a Selye János Egyetem rektorhelyettese

CSIBA PÉTER rektorhelyettes (Selye János Egyetem): Köszönöm szépen. *(Elindul a vetített számítógépes prezentáció.)*

Tisztelt Jelenlévő Hölgyek és Urak! Engedjék meg, hogy rektor úr helyett szóljak, aki már exkuzálta magát, mivel aktuális történések miatt sajnos nem tud itt lenni ezen az ülésen. Én is készültem egy prezentációval, mellyel nagyon röviden szeretném bemutatni az egyetemet annak kontextusában is főként, hogy mit jelent a Selye János Egyetem a szlovákiai magyar felsőoktatás számára.

A Selye János Egyetem, mely most színteret ad ennek a mostani tanácskozásnak, ülésnek is, azért nagy jelentőségű, mert mondhatjuk, hogy a szlovákiai magyarságnak 9 évtizedes álma vált valóra, amikor 2003-ban a szlovák parlament elfogadta az egyetem létrehozásáról szóló törvényt. Az egyetem névadója az a Selye János, aki Komáromban töltötte gyermekkorát, és a stresszelmélet kidolgozásával méltán lett világhírű; háromszor is jelölték őt Nobel-díjra, de sajnos nem kapta meg.

2004-ben kezdte meg működését a Selye János Egyetem, és Tóth János rektor úr 2009-től próbálja meg vezetni ezt az intézményt. Elnézést az előbbi mondatért, de a helyzethez való viszony miatt mondom, hogy próbáljuk meg vezetni, tehát nem arról van szó, hogy a rektor úr ne volna erre a feladatokra képes, de nagyon nehéz feladatok állnak előttünk, ugyanis vannak olyan politikai változások, melyek sokszor megpróbálják intézményünket ellehetetleníteni.

Tehát az egyetemnek, amely immár 8. éve működik, nagyon szép számmal vannak külföldi kapcsolatai nemcsak Magyarországgal, de más határon túli intézményekkel is. Részben a határon túli magyarságot képviselő intézményekkel ápolunk jó kapcsolatokat, de egyéb külföldi intézményekkel, egyetemekkel is. Hallgatóink számára próbálunk ezáltal egy multikulturális környezetet biztosítani, és nagyon sok lehetőség van különböző mobilitások számára is, hogy a hallgatók megismerhessék a most körülöttünk lévő világot.

Az egyetemnek három kara van, egy gazdaságtudományi, egy református teológiai és egy tanárképző kara. Az egyetem azon kívül, hogy egy újabb közszolgálati egyetemmel bővült, ezenkívül van egy küldetése is, ez Szlovákia egyetlen magyar anyanyelvű felsőoktatási intézménye. Később majd bemutatom azokat a felsőoktatási intézményeket, ahol zajlik magyar nyelven is oktatás, itt viszont a hallgatók nem csupán bizonyos tantárgyakat tanulhatnak magyarul, hanem az oktatás döntő részben magyarul zajlik, a hallgatók magyarul intézhetik a tanulmányaikkal kapcsolatos ügyeiket is. A Gazdaságtudományi Kar két alapképzést folytat, egy alkalmazott informatikai és közgazdaságtani, vállalatirányítási képzéssel rendelkezik, ezt biztosítja, és mester szinten egy vállalatirányítás szakunk van jelenleg akkreditálva, de terveink között szerepel természetesen a doktori iskola indítása ugyanúgy, ahogyan az már a másik két karon már zajlik.

A létszámát tekintve a legtöbb hallgatóval rendelkező karunk a Tanárképző Kar. Mint mondtam, az egyetemnek küldetése volna, és ezen küldetések egyik legfontosabbika, hogy a magyarság megmaradása érdekében tudjunk a szlovákiai magyarság számára tanárokat képezni, olyan tanárokat, akik a szlovákiai magyar környezetet ismerik. Sajnos - ahogy ezt majd a későbbiekben látni fogjuk, illetve ezt mutatják különböző statisztikák - a szlovákiai magyarok, akik külföldön, Magyarországon folytatják a tanulmányaikat, nagyon sokszor nem térnek vissza abba a régióba, ahonnan elindultak, és a megszerzett tudást nem hozzák vissza. A Tanárképző Karon összesen tíz tanári szakpárosítás van, ezenkívül tavaly elindult egy szociológia szak, és magyar nyelvből egy doktori iskolával is rendelkezünk. Ezen programok többsége alap- és mesterképzésben is zajlik, a mesterképzés egy-két szakterületen később indult be, ott még ez nem működik, és befutó rendszerű, remélhetőleg sikerül majd azokat is akkreditáltatni.

Az intézményünk legkisebb, de egyik alapító kara a Református Teológiai Kar, melynek ezt megelőzően is voltak már előzményei Komáromban, akikre nagyon büszkék vagyunk, dacára annak, hogy a diáklétszámot tekintve a legkisebb kara az intézménynek. Ennek ellenére egy összevont alap- és középszintű tanulmányi programunk van ott, és

rendelkezik a kar doktori iskolával is, ami a kar értékelését különböző mutatókon nagyban tudja javítani.

Az intézmény a hallgatók irányában nagyon nyitott. Gyakorlatilag Szlovákiában nincs egy olyan hallgatói önkormányzati rendszer, mint Magyarországon, viszont a hallgatóink rendkívül aktívak, és magyarországi mintára nagyon sok rendezvényt szerveznek, hogy a hallgatóink az oktatáson, tanuláson kívül mással is aktívan el tudják foglalni magukat.

Pár képet mutatnék az egyetem épületéről. Sajnos a Konferenciaközpont jelenleg, a mai nap folyamán különböző okok végett nem látogatható - most éppen nincs áram benne -, de ezt most itt a képen láthatja a bizottság. Nagyon szívesen láttuk volna ott önöket, de az élet közbeszólt. Látható a képen az egyetem könyvtára is, amelyre szintén méltán büszkék lehetünk. Egy zöldmezős beruházásként készült el, és nagyon köszönjük azokat az adományokat, amivel az egyetem könyvtára az induláskor megkezdhette működését. A hallgatóink zömének, akik igényelnek, tudunk szállást is biztosítani. Ez az épület, ahol most vagyunk, ilyen otthont is biztosít, illetve egy másik épülettel is rendelkezünk, ahol a hallgatók el vannak szállásolva.

Elnézést ezért a kis kitérőért, hogy az egyetemünket egy kicsit jobban bemutatuk. A következőkben a szlovákiai magyar felsőoktatásról is ejtenék néhány szót, és az egyetemmel kapcsolatos híreket nem fogom már annyira kiemelni.

Egy rövid statisztika, egy helyzetkép, amivel indítanék, melynek forrása a minisztérium statisztikai hivatalaként működő szerve, mely adatokat gyűjt és dolgoz fel. Ezek alapján láthatjuk, hogy a nappali tagozatos szlovákiai hallgatók számából - abból a 123 ezer hallgatóból - magyar nemzetiségűnek 5600-an vallották magukat, ami azt jelenti, hogy a hallgatóknak 4,5 százaléka magyar anyanyelvű, vagy magyar nemzetiségű a felsőoktatásban. Ha ezt összevetjük a demográfiai adatokkal, hogy a szlovákiai magyarságnak milyen része, vagy a szlovákiai lakosságban milyen arányú a magyarság, látjuk, hogy ez az arány nem egészen egyező, nem egészen az, ami volt. Vannak itt szakemberek, ők biztosan meg tudják erősíteni, hogy ez az arány egy-két évtizeddel korábban sokkal rosszabb volt, tehát a szlovákiai felsőoktatásban részt vevők aránya 2-3 százalék körül mozgott nemrégiben, úgy gondoljuk, hogy a javulásban a Selye János Egyetemnek is van része.

A Selye János Egyetemről most már csak számokban: összesen a Selye János Egyetemnek 2220 hallgatója volt október végén. Azért mondom ezt az október végi adatot, mert ehhez mérik az egyes intézményeket, minden adat így szerepel majd a későbbiekben is, ezek mind az októberig számított adatok. A Tanárképző Karunk a legnagyobb, mint mondtam, de közel azonos hallgatói létszám van a Gazdaságtudományi Karon is. Összesen 20 tanszék van, minden tanszéken magyar nyelvű oktatás zajlik. Összesen 94 oktatónk van, akikből 79 minősített oktató, tehát rendelkezik tudományos fokozattal. Összesen 15 tanulmányi programunk van, és ha a szakpárosításokat különválasztanánk, akkor 50, mesterszinten 11 program, ha a szakpárosításokat is figyelembe vennénk, akkor 31, és két doktori iskolával rendelkezünk.

A következő intézmény, ahol magyar nyelvű oktatás zajlik, az a nyitrai Konstantin Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara, ahol 650 hallgató folytatja tanulmányait, ebből 355 nappali tagozatos magyar nemzetiségű hallgató van. 5 tanszéken, mind az öt tanszéken magyar nyelvű oktatás van. 39 oktatójuk van, ebből 32 minősített, 7 alapszintű, 5 mesterszintű és 2 doktori programmal rendelkeznek.

A pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékét említeném még meg, ahol körülbelül 70 hallgató folytatja a tanulmányait, 7 oktató van, mindannyian minősítettek, és egy alapszintű, egy mesterszintű és egy doktori programmal rendelkeznek, ez egy magyar nyelv és irodalom tanári program. Ezenkívül megemlíteném még a besztercebányai Bél Mátyás Egyetem Bölcsészettudományi Karának

Hungarisztika Tanszékét, ahol 7 oktató fejt ki tevékenységét, és egy alapszintű, mesterszintű, és egy magyar doktori iskola van, itt ugyebár egy hungarológia szak működik.

Tehát ez a jelen állapot, és hogyha ezt megnézzük a tudományterületek szempontjából, akkor a pedagógiai tudományok, a humán tudományok, a társadalomtudományok és a közgazdaságtudományi programok szerint mutatunk itt egy statisztikát. Láthatjuk, hogy példának okáért a szlovákiai magyarságnak jelenleg nincs arra lehetősége, nincs arra potenciálja, hogy műszaki képzésre vagy orvostudományi képzésre jelentkezzenek ezen intézményekbe. Fölmerülhet a kérdés, hogy a Selye János Egyetem miért nem tesz ennek érdekében valamit. Természetesen mi szeretnénk műszaki képzést is akár, de ennek meg kell teremteni a feltételeit. Először akkreditáltatni kell a tanulmányi programokat, és ehhez az intézménynek meg kellene találnia a humán erőforrást is, fontos a szándék is, és sikerülnie kellene ezen tanulmányi programokat elfogadtatni, akkreditáltatni is akár.

Mindezen dolgokat figyelembe véve mik volnának a szlovákiai magyar felsőoktatást érintő célok a jövőt tekintve? Elérni, hogy a magyar nemzetiségű hallgatók számaránya a felsőoktatásban elérje, vagy legalábbis sokkal jobban megközelítse a szlovákiai átlagot. Az elején láthattuk, hogy a szlovákiai magyarság a felsőoktatásban körülbelül 4,5 százalékban veszi ki a részét. Ha az adatokat figyelembe vesszük, ez nem csupán csak a Selye János Egyetemet és nem csupán csak azon intézményeket jelenti, amelyeket az előbb felsoroltam és bemutattam, ahol magyar nyelvű oktatás folyik. Magyar nyelvű orvosképzés, magyar nyelvű műszaki képzések nincsenek, ezek a magyar nyelvű hallgatók szlovák felsőoktatási intézményekben folytatnak tanulmányokat. Nekünk az volna a célunk, hogy mindezek ellenére az országos átlagot a szlovákiai magyarság is el tudja érni.

A következő: megfogalmazni a szlovákiai magyar felsőoktatás nyelvi céljait. Bebiztosítani azt, hogy a különböző tudományterületeken legyenek magyar nemzetiségű egyetemi hallgatók, bővíteni az egyetem képzési kínálatot, figyelembe venni többek között a szlovákiai jogi kereteket, a széles régióban jelenlévő konkurenciát és a régió gazdasági fejlődési irányvonalait. Az előzőekben már fölvezettem, hogy szándékaink lehetnének, de ezekhez a feltételeket is meg kellene teremteni. Kialakítani és betartani egy felsőoktatási nyelvpolitikát egy- vagy többnyelvű képzések bebiztosításával, és végezetül a gazdasági, oktatási, kulturális közélet szereplőivel együtt kialakítani olyan stratégiát vagy stratégiákat, amelyek megvalósítása növeli az egyetemet végzett szlovákiai magyar fiatalok szülőföldön maradását, vagy oda való visszatérését; erről már szintén az előzőekben szoltam.

Engedjék meg, hogy megköszönjem a figyelmüket, és hogy hirtelen beugróként én tolmácsoltam rektor úr gondolatait. Köszönöm szépen a figyelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Engedjék meg, hogy bemutassam önöknek az asztalnál helyet foglaló Csáky Pál urat, az MKP vezetőségi, elnökségi tagját és Duray Miklós urat, a Szövetség a Közös Célokért Társulás elnökét. *(Taps.)*

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Szeretném elmondani, mielőtt ezt az első napirendi pontot befejeznénk, hogy a következő blokkban, egy rövid szünet után a felvidéki magyar ifjúsági szervezetek képviselőivel való eszmecsere folytatódik, azt követően pedig mindenkit szeretettel várunk ebédre, mely a nagyteremben lesz. Kérek mindenkit, hogy aki most helyet foglal, és teheti, maradjon velünk egész délelőtt.

Kérdések, észrevétele, reflexiók

Most megadnám mindenkinek a szót, természetesen elsősorban azok számára, akik helyet foglalunk az asztalnál, képviselőknél, illetve meghívottaiknak, de természetesen, ha a hallgatóság körében szeretne valaki kérdezni, megadjuk arra is a lehetőséget. Kérdések, illetve hozzászólások következnek.

Szávay István képviselő úr!

SZÁVAY ISTVÁN (Jobbik): Köszönöm szépen a szót.

Szávay István vagyok, a Jobbik-Magyarországért Mozgalom képviselője.

Nagyon örülök, hogy itt lehetek ezen a bizottsági ülésen, és szeretném elnök úr után elsőként - de biztosan mások is megteszik még - mindenkinek megköszönni ezt a mindenki részéről nagyon velős, tömör és hasznos, tartalmas tájékoztatást az egyes területekről, az egyes szervezetek munkájával kapcsolatban. Nem mindenkire tennék fel kérdést, de egy-két témával kapcsolatban hadd legyen egy-két nagyon rövid kérdésem.

Gyurgyík tanár úrtól azt szeretném kérdezni - ezen én magam is sokat gondolkodtam korábban -, hogy ezzel a nagy létszámú, saját maga nemzetiségét be nem valló szlovák állampolgárral kapcsolatban, akiknek vélhetően egy jelentős része magyar, vagy erős magyar kötődéssel rendelkezik, van-e valamilyen ötlet, terv, vélemény, gondolkodás azzal kapcsolatban, hogy ezt a tömeget, akik valószínűleg már az asszimiláció utolsó lépcsőjén lépkednek, hogyan, milyen formában lehetne visszalökni, visszahúzni a magyarság, a magyar közösség felé, illetve ezzel kapcsolatban milyen feladatai lennének esetleg önök szerint nekünk, Magyarországnak, a magyar államnak.

Muszáj, hogy reagáljak Tokár Géza felvetésére is a Bethlen Gábor Alap kapcsán, annál is inkább, mert számos alkalommal tettem magam is kritika tárgyává az alap működését, és jó, helyes és fontos, hogyha ezt nemcsak egy ellenzéki képviselő teszi meg. Azt hiszem, sokkal nagyobb súlya van annak, hogyha ezt maguk az érintettek jelzik, hogy az alap működésével komoly problémák vannak, akár annak átláthatóságát tekintve is, és azt hiszem, hogy ebben a témában önök a legérintettebbek, mint civil szervezetek az alap támogatásából részesülők. Kormányparti képviselőtársaimnak, elnök úrnak a figyelmét szeretném ezzel az udvariasan, de határozottan megfogalmazott kritikára felhívni. Hamarosan az Országgyűlés elé fog kerülni a Bethlen Gábor Alap működéséről szóló beszámoló, törvénysértő módon, két hónap csúszással, és akkor majd fogunk tudni erről a témáról még beszélni.

Nagy Olivér lelkész úrtól hadd kérdezzem meg, és picit hadd legyek elfogult, ha megengedik a kollégáim, mint evangélikus hitét fontosnak tartó és azt megélni próbáló képviselő, hogy egyrészt azt szeretném kérdezni, hallottam olyat, hogy voltak törekvések arra vonatkozóan, hogy valamilyen önálló esperesség jöhessen létre, amely magyar többségű lenne, vagy legalábbis a magyar hívők egy jelentős részét tömöríteni tudná. Hogy áll ez a kérdés, van-e erre valamilyen esély?

Szerintem nem kerülhető meg a kérdés, gondolom, ez mindannyiunkat érdekel, rektorhelyettes úrtól szeretném kérdezni, hogy az elmúlt két nap kapcsán ismét, és most már sokadszorra lehet hallani az egyetem leminősítéséről, hogy mennyire lehet ezt komolyan venni. Jó lenne, ha ennek a háttéréről egy néhány mondatban, ha egyáltalán ezzel kapcsolatban már van valamilyen publikus információ, tudna minket tájékoztatni. Ezt a kérdést hadd fogalmazzam meg Berényi elnök úr irányába is - amennyiben elnök úrnak erről van valamilyen információja -, hogy mit lehet ebben a helyzetben tenni, mit tud esetleg az MKP tenni, és van-e valamilyen olyan felelőssége, olyan vetülete ennek az ügynek, ami esetleg Magyarország számára is fontos, milyen lehetősége vagy cselekvési kötelezettsége van, lehet itt a magyar külügynek, a magyar kormánynek, a magyar parlamentnek ebben a kérdésben. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Alelnök asszony!

DR. SZILI KATALIN (független): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Képviselőtársaim! Kedves Vendégeink, Vendéglátóink! Én is szeretném megköszönni a tájékoztatást. Egyetlenegy dologgal szeretnék csak foglalkozni ehelyütt, ez a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának a kisebbségi minimuma, vagyis a nemzeti alapértékek

megfogalmazása, amit én a jelenlegi időszakban egy nagyon fontos dokumentumnak tartok. Kérdésem volna ezzel kapcsolatban Tokár Géza úrhoz, hogy mi ennek a sorsa a jövőben, próbálnak-e minden politikai erőt emellé felsorakoztatni? Én azt gondolom, hogy ez egy óriási fegyvertény lenne a jövőben, ha sikerülne ebben nemcsak civileket, hanem valamennyi érintettet megnyerni annak, hogy ezt az aláírásukkal is hitelesítsék. Mikorra tervezik ezt? Vagy mi lesz a folyamata a jövőben ennek, és mikorra várható, hogy esetlegesen ez egy kész formában is a nagy nyilvánosság elé kerül. Köszönöm szépen.

CSÓTI GYÖRGY (Fidesz): Köszönöm a szót, elnök úr.

Mindenekelőtt én is szeretném megköszönni a vendéglátást, a beszámolókat, a nagyon értékes és fontos információkat, amelyek részben megerősítik az eddigi tudásunkat, részben új információkkal is kiegészítik azt. Nem is kérdést szeretnék föltenni, hanem a véleményemet szeretném röviden kifejtetni. Mindaz, amit itt most meghallgattunk, ami elhangzott, elég szomorú helyzetképet fest a felvidéki magyarságról, különösen szomorú a drasztikus demográfiai csökkenés. Az összes probléma megoldásának, beleértve a demográfiai csökkentést is, a kulcsa az, hogy vagy változzon meg a szlovák alaptörvény, a szlovák alkotmány, és valóban államalkotó tényezőnek ismerjék el az itt élő magyar nemzetiségű közösséget és más, itt élő közösségeket is, vagy pedig teljes körű és tényleges autonómiát biztosítson a magyar nemzeti közösségnek itt, a Felvidéken, tehát a kollektív jogokat, az önrendelkezést. Ezt nevezhetjük különböző módon, nem feltétlenül kell erre az autonómia kifejezést használni. Ezzel kapcsolatban nagyon szívesen tájékoztatom kedves barátainkat, vendéglátóinkat, hogy a Magyar Országgyűlésben ezen bizottsága, a Nemzeti összetartozás bizottságának albizottságaként megalakult az autonómia albizottság, mely a teljes Kárpát-medencére kitekintve foglalkozik az autonómia kérdésével.

Tulajdonképpen, amit mondani szeretnék, hogy az önrendelkezéshez való jog alanyi jogon jár a magyar nemzeti közösségnek ugyanúgy, ahogy alanyi jogon járt és jár mindenütt Európában - nyugaton, északon ezt már számtalan helyen megvalósították -, itt is alanyi jogon jár, nem a többségi nemzet kényétől-kedvétől függ elvileg, de gyakorlatilag sajnos igen. Ezt a jogot az adja, hogy itt születtek, ezen a tájon, és az őseik évszázadokon keresztül, ezer éven keresztül létrehoztak itt különböző intézményeket, iskolákat, kulturális intézményeket, városokat, falvakat alapítottak, és védték ezeket a külföldi vagy idegen támadásoktól, veszedelmektől. Ez a születési jog adja azt a lehetőséget, hogy az önrendelkezési jogot megkapják. Persze, ezt ki kell harcolni, és ez a harc, ami a jelenlegi körülmények között a Kárpát-medencében csak egy teljes magyar összefogással, a Kárpát-medencei magyarok teljes összefogásával valósulhat meg, és erről is szól a következő évek, évtizedek története.

Meg kell értetnünk szlovák barátainkkal és más, a Kárpát-medencében élő nemzeti közösségekkel, hogy csak akkor lehet itt nyugalom és béke, hogyha mindenki anyanyelvén gondolkozhat, tanulhat, hogyha mindenki saját nemzeti kultúráját ápolhatja, és akkor, miután egymásra vagyunk utalva, és jövőnk egymástól elválaszthatatlan ebben a térségben, ezt a békés harcot, ezt a küzdelmet csak teljes Kárpát-medencei összefogással lehet és kell megvalósítani. Ezt szerettem volna csak elmondani, gondolatként megosztani önökkel. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Stágel Bence képviselő úr!

DR. STÁGEL BENECÉ (KDNP): Köszönöm szépen a szót.

Stágel Bence vagyok, a Kereszténydemokrata Néppárt képviselőjeként. Először is szeretném megköszönni ezt az előadássorozatot, mert azt hiszem, egy kivételes pillanatnak lehettünk szem- és fültanúi, hiszen ilyen átfogó képet kapni a felvidéki magyarság helyzetéről, ez tényleg egy kivételes lehetőség volt számunkra, és köszönet ezért.

Szeretném kiemelni azokat a pozitív megnyilvánulásokat és szándékokat, amelyek főleg a fiatalok bevonásával kapcsolatosan fogalmazódtak meg. Örömmel hallottam, hogy mind közéleti téren, mind egyházi téren, mind a civil szférában is egyre inkább számíthatunk a fiatalokra és a fiatalok újtó törekvéseire, és hogy Tokár Géza kifejezésével éljek, nagyon tetszett az, hogy a kitaposatlan utak keresése mennyire fontos, és mennyire fontos lenne az, hogy minél több új ötlettel álljunk elő, ami az új nemzedék számára mindenképpen fontos.

Tényleg örömteli tény, hogy az elmúlt időszakban egyre inkább annak lehettünk tanúi, hogy a magyar nemzetpolitikát nem az íróasztalok mögött alkotják, hanem egyre több az élő kapcsolat a magyarországi és a határon túli szervezetek között, és nagyon remélem, hogy ez a jövőben is folytatódni fog. Annál is inkább, mert nem elég csak a célok megfogalmazása, hanem nagyon fontos az is, hogy láthatóvá tegyünk ezeket a törekvéseket, sokszor ilyen kreatív eszközökkel, mint ami itt elhangzott. Itt is szeretném felajánlani a párbeszéd és az együttműködés lehetőségét minden civil kezdeményezéssel kapcsolatban, amiben van valami fiatalosság, eredetiség, és azt is mondhatom, egy kis pimaszság is, ha ez politikai kategóriaként megfogalmazható.

Gyurgyík Lászlóhoz lenne majd kérdésem a demográfiai adatokkal kapcsolatban, hogy mi itt örömmel konstatáltuk Magyarországon, hogy a tavalyi év azonos időszakához viszonyítva, azonos hónapjához viszonyítva 5 százalékkal nőtt Magyarországon a születések száma, de arra lennék kíváncsi, hogy Szlovákiában - hallottuk a magyar nemzetiségre vonatkozó demográfiai adatokat -, hogyan alakul ez a szlovákság tekintetében. Erdélyben figyelhettük meg azt, hogy számos régióban, bár számbelileg csökkent a magyarság száma, létszáma, de mivel az ottani románság száma mind az elvándorlás kapcsán, mind a születések elmaradása kapcsán még jobban csökkent, tehát arányait tekintve a létszám bizonyos régiókban nőtt, azaz nőtt a magyarság aránya. Kíváncsi lennék itt a szlovák adatokra, úgyhogy kérem, erről röviden szóljon majd. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Ékes Ilona képviselő asszony!

ÉKES ILONA (Fidesz): Nagyon örülök én is, hogy itt lehetek ezen a megbeszélésen. Az előző ciklusban már volt módom többször is járni a Felvidéken, és ehhez kapcsolódik a kérdésem. Sajnos akkor a DAC-os szurkolók megverésével kapcsolatban jártam Felvidéken, és nem tudom, hogy azóta Lengyel Krisztiánnak milyen a helyzete, történt-e valamilyen előrelépés az ő ügyében, valamilyen kárpótlásban részesült-e a maradandó sérülései miatt?

A másik kérdésem az apát úrhoz szól, hogy személyesen mit tesz a katolikus egyház a magyar hívek lelki gondozásáért, és hogy hogyan viszonyult az apát úr ahhoz, hogy itt átszervezték az egyházmegyéket. Ez mennyire segíti a magyar katolikusság megmaradását? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Csak néhány kérdést szeretnék én is feltenni.

Csiba Péter rektorhelyettes úr említette azt, hogy a magyar gyerekek aránya a felsőoktatásban körülbelül 4,5 százalék. Azt lehet-e tudni, van-e arra statisztika, hogy a magyar középiskolát, vagy bármilyen középiskolát végzett magyar gyerekek közül hányan tanulnak tovább a felsőoktatásban. Ez nyilván meghaladja ezt a 4,5 százalékot, de erre vonatkozólag van-e valamilyen statisztika?

Általában az oktatásról azt gondoljuk, ez az előadás, tájékoztató akár Magyarországon is elhangozhatott volna, tehát teljesen otthon éreztem magam ebből a szempontból is, mert a gondjaink nagyjából ugyanazok. A pénztelenség eléggé kétarcú jelenség, hiszen egyrészt a normatívák folyamatosan csökkennek az oktatásban, egyre többet kell hozzátenni helyben, azt gondolom, hogy ez itt és nálunk is így van, viszont a pályázati rendszerben hatalmas pénzek érhetők el, de az nem biztos, hogy a pénz ott köt ki, ahol kellene. Tehát a különböző

továbbképzésekre, egyebekre meghirdetnek uniós pályázatot, de azok sem az iskoláknál, sem a tanárok zsebében nem tudnak jelentkezni, ezáltal azt látjuk, hogy az iskolák folyamatosan szegényednek, ugyanakkor a másik oldalon pedig dobáljuk ki a pénzt egyéb más célokra. Az oktatásiügyön belül azt szeretném kérdezni, hogy Szlovákiában hasonló-e a kép, mint nálunk.

A Rákóczi Szövetség már több éve végzi a beiskolázási, beiratkozási programját, talán tíz éve. Ez a program is rámutat arra, hogy azok a gyerekek, akik magyar iskolába iratkoznak be, sokkal inkább megmaradnak magyar nemzetiségűeknek, mint azok, akik szlovák iskolába iratkoznak be. Tudjuk, hogy Magyarországról nagyon sokan támogatják a Rákóczi Szövetséget ez ügyben, például a kormányzat, például az én önkormányzatom is, de ez egy másik kérdés, és általában meg is szoktuk jelölni, hogy az a pénz, amit mi adunk a Rákóczi Szövetségnek, mely önkormányzatokhoz, vagy mely területre menjen át.

Hasonló program az óvodák esetében van-e akár a Rákóczi Szövetségnek, vagy akár másnak, hiszen a probléma gyökere - az oktatási és nevelési támogatást az óvodások is megkapják most már - nem is az iskoláknál, hanem az óvodáknál van, és látjuk, hogy itt sokkal rosszabb a helyzet, mint az iskoláknál. Ha belegondolunk abba, hogyha a gyerekeket tekintjük, ők sokkal nehezebb helyzetbe kerülnek, amikor 3 évesen találkoznak már a szlovák nyelvvel, mert azt gondolom, hogy az ő esetünkben, a lelkükben nagyobb törést okoz, hogyha szlovák vagy kéttannyelvű óvodába kell beiratkozniuk, mint a 6-12 vagy 14 éves korosztály esetén.

Kíván-e még bárki hozzászólni? (*Nincs jelentkező.*) Ha nem, akkor megadom a szót azoknak, akiknek a kérdéseket feltettük, talán Tokár Géza úrnak először.

Válaszadások, reflexiók

TOKÁR GÉZA, a Szlovákiai Magyarok Kerekasztalának szóvivője: Nagyon szépen köszönöm.

A minimummal kapcsolatban érkezett egy kérdés, hogy tulajdonképpen mi is ez a dokumentum, illetve, hogy mire szolgál. Első körben azt szeretném elmondani, hogy nem is biztos, hogy minimumnak fogjuk hívni, mert sokkal inkább egy alapérték-dokumentum ez. Az egy nagyon jó kérdés, hogy mi is lehetett ezzel a Kerekasztal célja, és hogy mi végre valósult meg néhány egyeztetés. Ennek okát kicsit összekapcsolnám azokkal a dolgokkal, amiket Öllös László említett a tájékoztatójában, miszerint a szlovákiai magyarság politikai képviseletében az utóbbi pár évben minthogyha lett volna egyfajta tolódás a személyes konfliktusok felé, az értékalapú konfliktusok irányába. Akárcsak a Kerekasztal, akár más civil szervezetek úgy tudják végezni a munkájukat, hogy az akár csak a szlovák többség részéről ne találkozzon különféle félreértelmezésből fakadó gondokkal, illetve a magyar képviselet részéről vállalható legyen, ahhoz nagyon szükséges és fontos, kiemelt jelentősége van annak, hogy ezeket a közös játékszabályokat tisztázzuk.

Személy szerint én annak nagyon örülök, hogy az MKP és a Híd is hajlandónak mutatkozott az együttműködésre, és nagyon konstruktív javaslatokat is terjesztettek be, ami a minimumot, ezt a tervezetet illeti. Ebben a pillanatban egyébként eléggé optimistán látom a helyzetet, és úgy gondolom, sikerül megegyezni egy olyan dokumentumban, amely közös kiindulási alapként szolgálhat a szlovákiai magyarság politikai képviselete számára. Azt kell tudatosítani, hogy itt valóban egy óriási szakadék, egy információs és felfogásbeli szakadék van a szlovák többség véleménye és a magyar kisebbség véleménye között.

A szlovákiai magyarságot képviselő politikai pártok véleménye és hozzáállása ebből a szempontból megkerülhetetlen dolog. A szlovák közösséghez az jut el, amit például Berényi József mond, vagy amit Bugár Béla mond, amit a politikusaink mondanak, mert ők alakítják, és ők módosítják a közvéleményt ezekben a rettentően fontos kérdésekben, és akárhol is kezdik az asszimiláció elleni harcot, vagy akárhogy is próbáljuk megfogni ezt a problémát, ami nehézségek sorát generálja - hiszen mindenki erről beszélt, hogy hol vannak problémák és nehézségek - mindenképpen oda jutunk, hogy az egyik gyökere valóban abban rejlik, hogy

sokszor a politikusaink szájából nagyon következtelenül hangoznak el olyan dolgok, amelyek alapértékeinket, és megmaradásunk kulcsát jelentik. Nagyon röviden, erről van szó.

A konkrétumok: jelenleg ez a tervezet éppen egyeztetés alatt áll, és ha minden igaz, a jövő héten találkozunk is egy szűkebb szakmai körű egyeztetés keretein belül. Amennyiben sikerül dűlőre jutnunk a nyár folyamán, nem tudni jelenleg, hogy hány lépésben, nagyon remélem, hogy minél kevesebben, akkor mind a két párt ezt a programtervezetet, alapértékcsomagot elfogadja, átülteti, és ad rá egy felhatalmazást, és reményeink szerint a jövőben is igazodni fog ehhez. Köszönöm szépen.

GYURGYÍK LÁSZLÓ, a Selye János Egyetem oktatója, a Fórum Intézet munkatársa: Köszönöm szépen. Két kérdés merült fel a demográfiai változásokkal kapcsolatban. Az első kérdés a népszámlálás során kimutatott nagyszámú ismeretlen nemzetiségűek ügyével volt kapcsolatos.

Néhány gondolat ezzel kapcsolatban, ami megmagyarázza ennek a magas számú nem válaszolónak, nemzetiséget be nem vallónak az értékét. Először is azt kell látni, hogy ez főképpen módszertani probléma. Magyarországon a népszámlálás során kérdezőbiztos járja a háztartásokat, Szlovákiában ez önkitöltős módszerrel történik, ami azt jelenti a gyakorlatban, hogy az, amit mi kérdezőbiztosnak nevezünk, az kvázi a postás szerepét tölti be. A népszámlálás időpontjában széthordja az adatlapot, és a háztartás egyik tagjával megegyezik, hogy mikor jöhet a kész kérdőívekért, tehát a lényeg az, hogy a polgárok maguk töltik ki a kérdőíveket.

Abban az esetben, hogyha valamilyen módon nem egyértelmű, homályos a viszonyulásuk valamilyen kérdéshez, a legegyszerűbb alternatíva az, hogy nem válaszolnak a kérdésre. Szeretném hangsúlyozni, hogy nem új jelenségről van szó, ugyanis 1991-ben, 2001-ben például a gazdasági aktivitással kapcsolatos kérdésekre a megkérdezettek 20 százaléka nem válaszolt; körülbelül ennyi volt a munkanélküliek aránya 2001-ben. A nemzetiségi kérdésre akkor egy százalék nem válaszolt, és például 1991-ben hosszú évtizedek után első ízben, nővumként tették fel a felekezeti hovatartozásra vonatkozó kérdést, amelyre a lakosság 16-17 százaléka nem válaszolt. Amikor valamiben bizonytalanok a polgárok, akkor jelenik meg a nem válaszolás alternatívája.

A korábbi népszámláláshoz képest van egy másik aspektus is, amely növeli a nem válaszolók számát. A szó bizonyos értelmében egyfajta csalódást okozott a népszámlálás annyiban, hogy valójában a szlovák sajtó is arról publikált, hogy mennyiben nevezhető sikertörténetnek a 2011. népszámlálás. Tudjuk azt, hogy tavaly májusban került rá sor, az előzetes tervek szerint ősszel kellett volna nyilvánosságra hozni az első eredményeket, de már június végén arról publikált a Statisztikai Hivatal, hogy körülbelül 70 ezer embert nem sikerült elérni. A gazdasági válság előtt 200 ezer ember dolgozott folyamatosan külföldön, és feltételezhetően azok, akik Spanyolországban szedik a paradicsomot, vagy az almát Portugáliában, nem valószínű, hogy a népszámláláson való részvétel számukra elsődleges tényező. A Statisztikai Hivatal nem tudta, hogy mit kezdjen ezzel a problémával.

Január végén még arról szólt a Statisztikai Hivatal közleménye, hogy semmi gond, hogy 2014-ig bőven van időnk közzétenni az adatokat, és csodák csodája, egy hónappal később megjelentek az első eredmények, és a sajtótájékoztatón arról számoltak be a hivatal munkatársai, hogy egyfajta statisztikai eljárással kimutatták a le nem kért kérdőíveket. Magyarán, a nem válaszolók aránya a nagyvárosok irányában egyre jobban növekszik, ott a legnagyobb a bizonytalanság. Pozsony egyes körzeteiben a lakosság 20 százaléka nem válaszolt, és a 80 százalék alapján statisztikailag visszabontották az adatokat. Tehát, ha nagyon rigorózus akarok lenni, ez nem is a klasszikus értelemben vett népszámlálás, hiszen a népszámlálás arról szól, hogy mindenkit lekérdezzünk, és nem statisztikai módszerekkel

dolgozunk. Lehet, hogy egy picit hosszabban beszéltem, csak meg akartam magyarázni, hogy mi áll az ismeretlenek magas száma mögött.

A délelőtti előadásom végén említettem, hogy 2001-ben is 55 ezer polgár nem válaszolt a nemzetiségére vonatkozólag feltett kérdésre, és kétharmaduk nem volt szlovák állampolgár, tehát az országban élő külföldiek tették ki a nem válaszolók zömét. Most viszont már azt sem tudjuk a nem válaszolók hatalmas tömegében, hogy mennyi a népszámlálás szerint a Szlovákiában élő nem szlovák állampolgárok aránya. Most drasztikus mértékben megnőtt minden kérdés vonatkozásában az ismeretlenek aránya. Felekezeti vonatkozásban 17 százalék, anyanyelv szerint több mint 10 százalék, a nyelvhasználati szokásokban 10 százalék fölött jelenik meg. Valamiféle módon tehát itt egy módszertani kérdésről is szó van, és valahol a Statisztikai Hivatalnak is fel kell tennie azt a kérdést, hogy vállalja-e a továbbiakban a kérdőívek kiküldését népszámlálás címén. Tudjuk, hogy az önköltés módszere a legolcsóbb, a kérdezőbiztos pénzbe kerül, aki ténylegesen elvégzi a munkáját. Tehát ez egy kihívás, hogy mi lesz a későbbiekben, és kihívás számunkra is, társadalomkutatók számára is, hogy miképpen fogjuk ezeket az adatokat megmagyarázni. Ez lenne az első hozzászólásom.

A másik egy kicsit rövidebb lesz. Az volt a kérdés, mennyiben tér el a szlovákiai magyarok és a szlovák lakosság születési mozgalma. Évtizedek óta eltérés van a szlovákiai magyarság és a szlovák lakosság születési mozgalma között, körülbelül 15-20 százalékkal alacsonyabb a magyarok születési mozgalma. Közismert, hogy a magyar lakosság átlagéletkora 3-4 évvel magasabb, mint az összlakosságé, és az idősebb lakosságban a termékenység is alacsonyabb.

A másik lényeges különbség, hogy regionálisan nagyok az eltérések. Szlovákiában a legnagyobb termékenységet kimutató régió az észak- és a kelet-szlovákiai térségek, és itt érinteni kell egy olyan aspektust is, amiről eddig nem volt szó, hogy körülbelül 400-450 ezerre tehető a romák száma Szlovákiában, és körülben a termékenység legalább kétszer akkora, mint országosan. Tehát azokban a régiókban, ahol nagyszámú roma lakos él, magas a termékenység, illetve azokban a régiókban, amelyek hagyományos, klasszikus, főleg katolikus értékrendet követő régiók - az észak-szlovákiai térségben - ez a kétfoldos nagymértékben jelen van. A magyarok térségei esetében szintén megfigyelhető, főként Közép- és Kelet-Szlovákiában, hogy például a losonci járásban a magyar termékenység magasabb, mint a járási termékenység, mert a romák nagy része magyarként jelenik meg, a roma születések nagy része magyar gyermekként jelenik meg, ami a kérdést nagymértékben árnyalja. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Apát úr!

HERDICS GYÖRGY apát: Az egyházmegyei felosztással kapcsolatban annyit mondanék el, hogy az utóbbi időben, az utóbbi évtizedekben több európai országban fölosztották az egyházmegyéket. Magyarországon 1993-ban történt ez a felosztás, Lengyelországban az utóbbi két évtizedben két alkalommal történt. Az egyháznak az a véleménye, hogy 300-tól 500 ezerig lenne ideális a hívek száma egy egyházmegyében, az viszont igaz, hogy a milánói egyházmegyében 5,5 millió ember van, és nem osztották föl. Természetesen lehetett volna jobb fölosztás is, ez egyértelmű. A tárgyalásokat ezzel kapcsolatban az akkori besztercebányai volt püspök úr vezette, ő volt az, aki rábólintott a fölosztásra. Itt kevesen tudják, hogy éppen az a püspök ellenezte leginkább a fölosztást, akit a legkevésbé magyarszeretőnek tartottak, de más okokból, ugyanis az egyházmegye földterületei így máshová kerültek.

Az is igaz viszont, hogy amíg ez az egyházmegyei fölosztás nem volt, nem volt olyan egyházmegye az országban, ahol a magyar katolikusok száma 40 százalék lett volna, mint például a nagyszombati főegyházmegyében, ahol most 40 százalék ez az arány. Az is igaz,

hogy addig, amíg nem volt ez a fölosztás, egyik egyházmegyében sem volt püspöki helynök, most pedig van, ahogy az előbb mondtam, kettőben. Tehát ez kettős dolog.

Nyilvánvalóan az lenne a megoldás, amit már hosszú idő óta mondanak, ahogy szintén mondtam magam is az imént, hogy nemzetiségi egyházmegyét, mint olyat a katolikus egyházjog nem ismer, tehát nemzetiségi alapon szerveződő egyházmegye nincs. Viszont vannak más jogi lehetőségek, de ezekből egyik sem jött létre az eddigiekben, illetve nem sok mindent valósítottak meg eddig. Azért mondtam, hogy szemléletváltás történt, mert az új püspökök, akik most vannak, már máshogy tekintenek ezekre a dolgokra, mint az előzőek, akik egész máshogy nyilvánultak meg, másképp gondolkodtak ebben a témában. Annyi különbség lett, hogy a besztercebányai egyházmegyében eddig nem voltak magyarok, és most néhány magyar plébániát odacsatoltak, ami azt jelenti, hogy nyilván, kisebbségben vannak, de van. A pozsonyi egyházmegye eddig nem volt, ott pedig ebből a két esperességből az egyik teljesen magyar, illetve főképp magyar, a másik pedig néhány magyar plébániával rendelkező esperesség. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Nagy Olivér lelkész úr!

NAGY OLIVÉR lelkész: Köszönöm szépen a szót, és köszönöm szépen Szávay István képviselő úr kérdését, melyre igyekszem röviden és velősen válaszolni.

Önálló esperesség létrehozását a mi egyházunkban még nem is vetettük fel, és igazából ezzel a nézettel én még nem is találkoztam, és el is magyarázom, hogy miért. Egyrészt, hogyha megnézzük a Szlovákiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház területi felosztását, ez lehetetlen, mert gyülekezeteink kelet-nyugati irányban haladnak, és az egy óriási nagy földrajzi távolság lenne, amit be kellene határolni, másrészt ezek a gyülekezetek elég messze vannak sok esetben egymástól.

A harmadik dolog pedig, ami viszont nagyon fontos számunkra, hogy az Isten igéjének terjedéséhez nem földrajzi határok kellene, hanem az a lényeges, hogy ez anyanyelven történjen. Mi, akik magyar nyelvű érdekképviselőt szeretnénk az egyházunkon belül, ezt szeretnénk elérni azzal, hogyha létre lenne hozva egy országos lelkészi szolgálat, akár magyarországi példára; Magyarországon ez minta- és példaértékűen működik az ottani szlovákság felé. Ennek a valakinek - nevezzük őt koordinátornak, országos lelkésznek -, ennek a valakinek, aki felelősségteljesen elláthatná a szolgálatát, ehhez rendelkeznie kellene egy megfelelő lelki, anyagi háttérrel, főleg egy mozgástérrel, és nem ütközne az egyház különböző jogi buktatóiba. Ugyanis azt tudni kell, hogy a mi egyházunkban létezik egy úgynevezett parókiális jog, amit nagyon keményen betartatnak velünk sok esetben.

Fontosnak tartanám megjegyezni emellett az érdekképviselő mellett azt, ami a legeslegfontosabb, hogy ne forduljon elő az, hogy nincs olyan lelkész, aki megfelelő szinten és színvonalon el tudja temetni valakit, keresztelni vagy esketni, vagy elmenjen egy kórházba meglátogatni egy magyar beteget. Én értékelem a kollégáim igyekezetét, sokszor megtanulnak magyarul, de igazság szerint a lelki szolgálat, a pasztorációs szolgálat megfelelő anyanyelvi szinten történő megvalósítására óriási szükség van. Tudna ebben segíteni a Magyar Evangélikus Egyház úgy, hogy lelkészeket küldhetne át, és tudom, hogy megvan a lehetőség erre, sőt a határokon túl, itt akár Komáromban is történik átszolgálás. De a saját példámat is el tudom mondani, hogy hozzánk Magyarországról, Nyíregyházáról járt lelkész, aki a 10 éves szolgálat alatt az egyházban két magyarul szolgáló lelkészt tudott kinevelni. Nagyon fontos volna, hogyha aztán megtörténne a fiatal lelkészek kinevelése. Ugyan, Pozsonyban van a teológiai karunk, de mint mondtam, kétnyelvűek a gyülekezeteink, mert nyilván, ennek az országnak a nyelvét bírni kell ahhoz, hogy hivatalbelileg is érintkezzünk.

Végül hangsúlyozom még egyszer, és aláhúzom, hogy igen, szükséges a magyar érdekképviselő, de nem területi alapon, hanem főleg a megfelelő igehirdetés alapján. Bízom

benne, hogy ebben az egyházunk vezetői, a leendő vezetői partnerek lesznek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Fabó Mária!

FABÓ MÁRIA, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének főmunkatársa: Hozzám elsősorban a pályázati rendszerrel kapcsolatban tettek föl kérdéseket. Mennyire használják ki az uniós pályázatokat az iskolák? Sajnos nem tudják kihasználni, illetve ki tudnák használni, de óriási probléma van azzal, hogy egy iskola egy ilyen pályázatot - első pontként - nem tud megírni, ugyanis nincs rá kapacitása, a tanárok túl vannak terhelve, így cégekhez fordulnak. A pályázatíró cégek általában készenlétben állnak, hogy amikor kiírnak egy ilyen pályázatot, akár hazai, nagyobb kaliberű, akár egy nemzetközi pályázatot, akkor elmennek az iskolába, javaslatot tesznek, és nagyon jól tudjuk, hogy elég jelentős részét a pénznek elviszik.

Ami sokkal nagyobb probléma, az viszont az, hogy nincsenek oktatási szakemberek, és nem igazán kommunikálnak az oktatási szakemberekkel. Nagyon sokszor megtörténik, hogy az iskola megnyeri a pályázatot, és tanácstalan, mert a végrehajtás már az iskoláé, azt a cég már nem hajtja végre. Az elszámolásban segít, de ott is problémás elszámolási tételek vannak. Például nagyon sokszor előfordult, hogy tanfolyamokra pályáznak, de ilyen tanfolyam nem lehet, olyan sem lehet, és konkrétan Ipolybalogon volt egy olyan példa, hogy értő olvasással kapcsolatos szakembert kerestek, aki Szlovákiában nincs. Tehát Magyarországhoz kellett fordulni, miközben magyarországi szakembereket nem lehet elszámolni a pályázatban. Tehát ezek alapvető problémák, amiért az iskolák kibújnak ezek alól a pályázatok alól.

A másik dolog, itt vannak a határon átnyúló pályázatok, melyeknek óriási problémája az, hogy utófinanszírozásos pályázatok, és a befektetett pénz nem ritkán két év múlva érkezik meg úgy, hogy egyéves a pályázat lefolyása, plusz az elszámolás stb. Egy kicsit foglalkozom ezzel, és látom, hogy amelyik iskola végigcsinálta ezt a határon átnyúló pályázatot, a zöme azt mondta, hogy soha többé. Nagyon bürokratikus, az Osztrák-Magyar Monarchiából ránk maradt bürokrácia jellemzi, nagyon-nagyon nehéz elszámolni, és ezért az iskolák nagyon kibújnak ez alól.

A másik kérdés az óvodák esetét érintette, hogy kapnak-e valami támogatást. Tudtommal csak a Bethlen Gábor Alap oktatási-nevelési támogatása van, én nem tudok másról. Egy feltételünk van a pályázati kiírásban, hogy az utolsó éves óvodásnak magyar nyelvű iskolába kell jelentkeznie, és akkor jogosult a támogatásra. Ez vitatható, mert azért az évért kapjuk a támogatást, amelyikben még magyar oktatási intézménybe járt a gyerek, úgyhogy őszintén megmondom, köztünk is elég különböző nézetek vannak ezzel kapcsolatban.

Ebben az évben körülbelül annyi érkezett, mint tavaly, 46.700 pályázat. Pillanatnyilag feldolgozás alatt állnak a Bethlen Gábor Alap oktatási-nevelési pályázatait, folyik az adatlapok iktatása. Első körben azokat a pályázókat küldtük Magyarországra, akik 18 éven aluliak, tehát az óvodásokat és az alapiskolásokat, meg a középiskolásokat, a többiek külön elbírálásban részesülnek, statisztikákat ezért nem tudok még erről mondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Rektorhelyettes úr!

CSIBA PÉTER rektorhelyettes (Selye János Egyetem): Először elnök úr kérdésére válaszolnék. Ha jól értettem, az volt a kérdés, hogy mi a helyzet azokkal, akiket mi nem látunk ebben a statisztikában. Főre pontos adatokat nem tudok mondani, de annyit el tudok mondani, hogy olyan statisztikáink vannak, hogy mennyien végeztek magyar nyelvű

középiskolában. Sajnos a magyar tannyelvű iskolákban, oktatásban-képzésben részt vevő diákok száma csökken ugyanúgy, ahogy a végzősök, érettségizők száma is évről évre csökken.

A másik oldalon viszont van egy nagy szürke zóna a felsőoktatásban is. Nagyon nehezen lehet összegyűjteni bizonyos adatokat, ami a szlovákiai magyar fiatalok továbbtanulási mutatóit illeti, ugyanis Szlovákiában is eleve, a szlovák népesség körében is tendencia, hogy Csehországba mennek tanulni, és bizonyos ilyen tendencia mutatható ki a szlovákiai magyarok körében is, akik főleg Brünnben, Prágában folytatják tanulmányaikat. Vannak, akik Magyarországon folytatják tanulmányaikat, és kisebb mértékben, akik megengedhetik maguknak, külföldön tanulnak a magyar ajkú diákok. Igazán nem tudjuk pontosan, hogy az utóbbi időben ennek a szerkezete hogyan változott.

Nem tudom, kielégítő volt-e a válaszom.

ELNÖK: Arra gondoltam, hogy például Magyarországon a gimnáziumban végzetek 90 százaléka továbbtanul és diplomát szerez, és az összes gyereklétszámból, mennyi azok száma, akik magyar középiskolát, vagy bármilyen középiskolát végzett magyar gyerekek, közülük hányan tanulnak tovább a felsőoktatásban. Nálunk például 42 százalékuk szerez felsőfokú diplomát, de nem tudjuk, hogy itt ez a 4,5 százalék mit takar, hogy a magyar gyerekek hány százaléka végez magyar nyelvű felsőoktatási intézményben, mert ez nyilván meghaladja ezt a 4,5 százalékot.

CSIBA PÉTER rektorhelyettes (Selye János Egyetem): A másik kérdést Szávay képviselő úr tette fel, ez a tegnapi nap történéseivel kapcsolatos. Azt kell mondanom, hogy ez a törvényjavaslat, amit miniszter úr egyelőre tárcaközi egyeztetésre javasolt, és amelyben az egyetem besorolásának és nevének a megváltoztatásáról volna szó, sajnos úgy néz ki, hogy jogtechnikai szempontból jogos, de mi azért úgy gondoljuk, hogy nem teljesen igazságos.

Ahogy elhangzott, az egyetem 2004-ben jött létre, 2004 szeptemberében volt az első tanévnyitó, és 2008-ban el kellett készítenünk egy úgynevezett akkreditációs anyagot ugyanazon feltételek alapján, mint a többi szlovákiai felsőoktatási intézménynek, melyeknek erre hatéves teljes időszakuk volt. Itt azért vegyük figyelembe azt, hogy egy induló egyetem esetében bizonyos mutatókat - tudományos kreditek szerzése és egyéb - sokkal nehezebb kimutatni, mint egy más, alkalmasint évtizedek óta működő intézménynek. Ez a komplex akkreditációs folyamat lezárult, és ez alapján az Akkreditációs Bizottság meghatározta a miniszter számára, hogy ezen besorolás szerint az egyes intézmények hova tartoznának.

Három kategóriát határoz meg, és ebből kifolyólag a magyar médiában ezt sokszor lefokozásnak, leminősítésnek nevezik, de tudni kell, hogy itt besorolásról van szó. A felsőoktatási intézmények három kategóriájából bennünket az említettek alapján a másodikba soroltak be, egy úgynevezett „nem besorolt felsőoktatási intézmény” kategóriájába. A szlovák nyelvben a főiskola szó tükörfordítása az összes felsőoktatási intézményre vonatkozik, tulajdonképpen mindegyik főiskola, csak más besorolású. Amikor ez az akkreditációs eljárás zajlott, mi reálisan azt láttuk, hogy olyan feltételeknek, amelyeket egyetemekkel szemben támasztanak, azon négy év teljesítménye alapján nem tudunk eleget tenni. Egy induló egyetemnél, ahol az alapképzéssel kezdjük el, nyilvánvalóan nem tudunk felmutatni végzett doktoranduszokat, tehát olyan kritériumokat, amelyek ezzel kapcsolatosak, nem tudunk teljesíteni.

A mi reális célunk ezzel kapcsolatban az volt, hogy legalább a középső kategóriába kerüljünk bele, aminek a teljesítése esetén azok a jogaink, amelyek eddig megvoltak, meg is maradnak, tehát azokat az akkreditált képzéseket, amelyeket folytatunk alap-, mesterszinten, és doktori szintű képzéseket, folytathatjuk. Ennél sokkal rosszabb alternatíva lett volna számunkra az, ha elveszítjük ezt a besorolást, és szakfőiskolának minősítenek bennünket,

mert akkor abban az esetben a mesterképzésre való jogunkat is elveszíthettük volna. Tehát az egy reális, de mondhatom azt, katasztrófa lett volna számunkra.

Az, hogy a miniszter ezt a törvényjavaslatot beterjesztette, mint mondtam, a felsőoktatási törvénnyel összhangban van sajnos, tehát ilyen értelemben jogos. Az viszont, hogy hogyan és mint érint bennünket, ez viszont nem biztos, hogy teljes mértékben igazságos. Sajnos azt nem tudjuk, hogy ha ezt a törvényjavaslatot elfogadják, megtörténik az egyetem átnevezése, az mivel fog járni. Ez az, ami nagy kérdés számunkra, és sajnos erre mi sem látjuk a választ. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Berényi elnök úr!

BERÉNYI JÓZSEF, a Magyar Koalíció Pártja elnöke: Köszönöm szépen. Rövid leszek, mert egy kicsit csúszik a program.

Először az egyetemmel kapcsolatban néhány gondolat: az egyetem létrejötte két dolognak köszönhető, az egyik az, hogy az egyetem létrehozását az Európai Unió akkor előírta Szlovákiának, még a csatlakozása előtt. Ez volt az utolsó elvárás Szlovákiával szemben, amit az Európai Unió megfogalmazott a csatlakozás előtt, a másik pedig az volt, hogy a Magyar Koalíció Pártja akkor kormányzati tényezőként ezt az elvárást számon is kérhette a kormányán, azaz megvalósíthatta. Akkori súlyának megfelelően erre megvolt a lehetősége.

Ennek megfelelően az egyetem rövid időszak alatt sikereket tudott felmutatni, ezért közös célunk az, hogy az egyetemet megvédjük ebben a helyzetben, amelybe most került. Semmilyen kisebbségi intézmény nem azonosítható, és nem hozható azonos versenyhelyzetbe egy országos intézménnyel, főleg akkor nem, ha még tíz éve sem működik. Általában az állam ilyenkor segítséget nyújt azért, hogy a kisebbségi helyzetből adódó hátrányokat ki tudja egyensúlyozni a versenyhelyzeten belül. Ezért gondolom azt, hogy az államnak, a kormánzatnak nem így kellene hozzáállnia ehhez a dologhoz, hanem a pozitív hozzáállás szempontjából segíteni az itteni pedagóguskart, hogy az egyetem megmaradhasson egyetemi szinten, és ez az, amit a kommunikáció szintjén mindenképpen vinni kell.

A kérdés arra vonatkozott, hogy mit lehet tenni. Azt hiszem, hogy a vegyes bizottságok jelentik az egyik megoldási lehetőséget, ez az egyik ütős eszköz a megoldásokra. Nemrég volt egy találkozó Martonyi László és Lajčák külügyminiszter úr között, Martonyi János nagyon jónak minősítette a kapcsolatukat, és megállapították, hogy működni fog az early morning system, ami azt jelenti, hogy megfelelő időben, megfelelő módon tájékoztatják egymást arról, ami probléma lehet. Ez egy probléma lesz, hogyha leminősítik az egyetemet, minden szempontból, tehát azt hiszem, hogy most a magyar külügynek az early warning system mechanizmusát meg kell lépnie, és el kell mondania azt, hogy ez a kétoldalú szerződésekből adódóan Magyarország ügye is, és ilyen szempontból az egyetemnek meg kell maradnia azon a szinten, ahol van.

Azt hiszem, ha a leminősítés megtörténne, ne adj' isten, az egy olyan negatív folyamatot indíthatna el, amelynek a végét nem is merném itt előrebecsátani. Ennek megfelelően kell megtenni mindent, még most, a tárgyalóasztal mellett, hogy ez a leminősítés ne történjen meg. Amennyiben ez nem működik, akkor kell más, polgári eszközökhöz, alkotmányhoz, egyebekhez folyamodni.

A másik a szurkolóveréssel kapcsolatos kérdés volt. Ez egyrészt a feledés homályába merült szlovák oldalról, tehát nem kívántak ezzel foglalkozni. Krisztián esetében voltak polgári kezdeményezések, amelyekből valamennyi pénz össze is gyűlt, az egészsége helyreállt, de nem teljesen, tehát vannak maradandó károsodások, viszont az államtól nem kapott ismereteim szerint egyetlen eurót sem ez után az eset után.

A következő, amit mondanék, Csóti György barátom elmondta azt, amit nagyon gyakran hangoztat az autonómiával kapcsolatban. Mivel itt nagyon komoly a médiaérdeklődés, hadd mondjam el ezzel a kérdéssel kapcsolatban azt, hogy a szlovák társadalom az autonómia fogalmát nem azzal azonosítja ami, hanem azzal, hogy ez egy határmódosítást szorgalmazó véres hadüzenet. Tehát az autonómia ezzel egyenlő, és nem azért, mert a szlovák politikusok nem tudják, hogy nem ezt jelenti, hanem azért, mert azt akarják, hogy az emberek ezt gondolják róla, és ne álljanak az ilyen gondolatok mögé, illetőleg a szlovákok elforduljanak ettől a gondolattól.

Szlovákiában működik a helyi autonómia a helyi önkormányzatokon keresztül, működnek a szakszervezetek, az egyetemnek is van autonómiája, ezek mind gond nélkül működhetnek ebben az országban. Észak-Komáromnak, Révkomáromnak és Párkánynak magyar vezetése van most már több mint húsz éve, és helyi szinten senki nem kérte azt, hogy valamifajta szavazást tartsanak a város hovatartozása miatt. Ilyen szempontból teljesen megalapozatlanok mindenfajta feltételezések, hogy ha itt valamifajta önkormányzatiság megvalósulna, az mit jelentene. Semmi mást nem jelentene, csak azt, hogy saját kezébe veheti a kisebbség az őt érintő ügyeket, és megfelelő pénzügyi háttérrel dönthet, ezt jelenti az autonómia mindenhol. A gond ott van, amit mondtam, hogy a szlovák félelem egyfajta fogalomeltolás felé ment, és egy kommunikációs háborút jelentenek a nyelvben azok, akik ezt a gondolatot megpróbálják befeketíteni.

Az elsődleges feladatunk szerintem éppen az, hogy megmagyarázzuk, hogy Nyugat-Európában mindenhol a kisebbségek integrációját segítette elő az ilyen folyamat, és megteremtette a teljes harmóniát az adott régióon belül a többség és kisebbség között, és semmi másról nincsen szó. Ebben az országban ez nem lesz egy egyszerű dolog, és aki ezt föl vállalja, az rövid távon óriási nehézségekbe ütközik. Ezért tartom fontosnak a következő kérdést, hogy a háromoldalú egyezségeken belül magunk között is tisztázzuk ezt - tehát a Kerekasztal, a Most-Híd és mi -, hogy mi az, amit közösen föl tudunk vállalni. Bízom benne, hogy ez a vállalás most már nem az asszimilációt segíti majd elő, hanem a megmaradásunkat segítheti elő.

Ami nem volt még téma, nagyon röviden hadd mondjam el azt itt, hogy önök most kaptak itt egyfajta áttekintést a jelenlévők részéről, de láthatták, nincsenek itt a magyarországi, illetve a szlovákiai magyar vállalkozók. Nagyon lemaradt a szlovákiai magyar közösség ezen a szinten. Ahogy az erdélyi, vajdasági helyzetet ismerem, ott a vállalkozói szövetségek sikeresen működnek, de a szlovákiai magyar vállalkozói szövetségek gyakorlatilag nem alakultak ki az elmúlt időszakban, nincsenek. Az egy külön téma, hogy miért van így, de mindenképpen erősíteni kellene ezen a téren. Ez nem azt jelenti, hogy a vállalkozók ne csatlakozzanak be az országos szervezetekbe, de vannak egyéni prioritások is, amiket fontos lenne egy ilyen szövetség keretén belül is megmutatni.

Ami még a bizottság számára szerintem fontos feladat lehetne, hogy meg kellene vizsgálni, hogy a magyarországi beruházók Szlovákia területén hogyan tevékenykednek, hogy mennyire érvényesítik a kétnyelvűséget. Nem tudom, módok van-e meghívni őket egy baráti beszélgetésre, hogy mennyire érvényesítik a kétnyelvűséget a magyarországi beruházók, illetve azt a lehetőséget, hogy 2 százalékos adóelvonásokon keresztül támogathatják a civil szférát. Nem tudom, akik itt ülnek, tudják-e, mennyire támogatják a nagy magyarországi beruházók a szlovákiai magyar civil életet, de hogyha van erre módok, akkor a bizottsági ülés valamely későbbi időpontjában ezt megtehetnék, hogy erről beszéltek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Szeretném lezárni az első blokkot. Köszönöm szépen mindenkinek a tájékoztatóját, képviselőtársaim kérdéseit és a válaszokat, továbbá szeretném megköszönni még egyszer nagykövet úrnak az előadását, tájékoztatóját.

Egy technikai jellegű kérésem lenne, hogy az asztal mellett helyet foglaló előadóink cseréljenek helyet a következő blokk előadóival, de ne menjenek el, mert egy kötetlen beszélgetés keretében folytatjuk tovább a találkozót, majd utána 13 órára tesszük az ebédet.

Rövid technikai szünet után folytatjuk a munkát. Köszönöm szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 12 óra 30 perc)

Potápi Árpád János
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Bihariné Zsebők Erika